

ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียน
การสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

อัมพร เอกะจัมปะกะ

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการอาชีวศึกษา)
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS' SATISFACTION WITH
INSTRUCTION AND STUDY AT EDUCATIONAL INSTITUTIONS
IN MUANG DISTRICT, NAKHON PATHOM PROVINCE
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF
THE VOCATIONAL EDUCATION
COMMISSION

AMPORN EXACHAMPAKA

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
(VOCATIONAL EDUCATION MANAGEMENT)

2018

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน-
คณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดนครปฐม

ชื่อผู้เขียน นางอัมพร เอกะจัมปะกะ

สาขาวิชา การจัดการอาชีวศึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์อุไร สุทธิแย้ม

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยะ ศักดิ์เจริญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ปราบใหญ่

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ปราบใหญ่)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เรือโท ดร. ทวีศักดิ์ รูปสิงห์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อุไร สุทธิแย้ม)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยะ ศักดิ์เจริญ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ปราบใหญ่)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
ชื่อผู้เขียน	นางอัมพร เอกะจัมปกะ
ชื่อปริญญา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การจัดการอาชีวศึกษา
ปีการศึกษา	2561

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์อุไร สุทธิรัมย์ ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยะ ศักดิ์เจริญ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ปรามใหญ่

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประชากรเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 2,838 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 338 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติ t test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.3 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.01-3.00 ร้อยละ 58.0 และส่วนใหญ่

กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 49.1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านครูผู้สอน และด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดหลักสูตร

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.01-3.00 มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักเรียนที่มีผลการเรียนสะสม 3.01-4.00 และด้านหลักสูตรนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักเรียนระดับชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

Thesis Title	Vocational Certificate Students' Satisfaction with Instruction and Study at Educational Institutions in Muang District, Nakhon Pathom Province Under the Jurisdiction of the Office of the Vocational Education Commission
Student's name	Mrs. Amporn Exachampaka
Degree Sought	Master of Education
Field of study	Vocational Education Management
Academic Year	2018

Advisory Committee

1. Assoc. Prof. Urai Sutthiyam	Chairperson
2. Asst. Prof. Dr. Piya Sakjarern	
3. Asst. Prof. Dr. Suebpong Prapyai	

In this thesis, the researcher studies and compares the satisfaction of vocational certificate students in regard to instruction and study at educational institutions under the jurisdiction of the Office of the Vocational Education Commission (OVEC).

The research population consisted of 2,838 vocational certificate students in educational institutions in Mueang district, Nakhon Pathom province under the jurisdiction of OVEC. Utilizing the simple random

sampling method, the researcher selected a sample population consisting of 338 vocational certificate students.

Using techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of frequency, percentage, mean (M) and standard deviation (SD). Differences at a statistically significant level were tested using a t test technique and the one-way analysis of variance (ANOVA) technique.

Findings showed that a slight majority (50.3 percent) of the students under study were females. A majority of the students (58.0 percent) had grade point averages (GPA) ranging between 2.01-3.00. A plurality (49.1 percent) were first year students. They exhibited satisfaction with instruction and study at educational institutions overall and in all aspects at a high level. In descending order were the aspects of measurement and evaluation, instructors, instruction and study, and curriculum.

In comparing the satisfaction of the students, it was found that students who differed in gender did not exhibit concomitant differences in their satisfaction with instruction and study at educational institutions overall and in all aspects except for the aspect of instructors. The students with GPAs ranging from 2.01-3.00 evinced parallel differences in their satisfaction in contradistinction to those whose GPAs ranged from 3.01-4.00. In the aspect of curriculum, the students studying in the third year displayed associated differences in their satisfaction in contradistinction to those studying in the second year at the statistically significant level of .05.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้จากรองศาสตราจารย์ไรรุสทิธิแย้ม ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยะ ศักดิ์เจริญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ปรามใหญ่ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ เรือโท ดร. ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ ประธานกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว ที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนส่งเสริมการศึกษา และให้กำลังใจเป็นอย่างดี อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ผู้ร่วมงาน ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่านที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัย จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณูปการใดที่พึงเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพยิ่ง

อัมพร เอกะจัมปะกะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพประกอบ	(13)
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	12
การอาชีวศึกษาในประเทศไทย.....	17
หลักการอาชีวศึกษา.....	19
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556.....	31
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	67
กรอบแนวคิดในการวิจัย	72

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	74
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	74
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	75
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	77
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียน.....	80
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียน	
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียน	
การสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ-	
การอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม	82
ตอนที่ 3 ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศ-	
นียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน	
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ-	
การอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม	89
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
สรุปผลการวิจัย.....	95
การอภิปรายผล.....	98
ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	102
ประวัติผู้เขียน	109

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล.....	81
2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของสถานศึกษา เป็นรายด้าน	82
3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นรายข้อ	83
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของสถานศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร เป็นรายข้อ	84
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน เป็นรายข้อ	86
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของสถานศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล เป็นรายข้อ.....	87
7 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา จำแนกตามเพศ	89
8 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา จำแนกตามระดับ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม	90

ตาราง	หน้า
9 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม เป็นรายคู่.....	91
10 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา จำแนก ตามระดับชั้นที่กำลังศึกษา.....	92
11 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านการจัด หลักสูตร จำแนกตามระดับชั้นที่กำลังศึกษา เป็นรายคู่	93

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 รูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน.....	30
2 กรวยประสบการณ์	57
3 ความสัมพันธ์ของตัวแปรการวิจัย	73

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นมาของการศึกษาไทย มีมาตั้งแต่โบราณ โดยเริ่มตั้งแต่การฝึกฝน ความรู้ วิชาชีพในรูปแบบครอบครัว โดยการถ่ายทอดวิชาชีพจากบรรพบุรุษ โดยพื้นฐานของ สังคมตั้งแต่ดั้งเดิมของไทย เป็นลักษณะเกษตรกรรม ต่อมาจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็น อุตสาหกรรม แม้ในปัจจุบันสังคมไทยก็ยังอยู่ในลักษณะของสังคมเกษตรกรรมที่ก้าวไปสู่ สังคมอุตสาหกรรม

การจัดพัฒนาอาชีพ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยเริ่มมีอาชีพการสร้างพระพุทธรูปด้วยโลหะ ขนาดใหญ่ สร้างด้วย ขาม สังคโลก สมัยอยุธยา อาชีพที่เห็นได้ชัดคือ ทางด้านช่างหัตถกรรม ต่อมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ เริ่มมีการก่อสร้างปราสาทราชวังและป้อมปราการต่าง ๆ โดยการรวบรวมช่างที่มีฝีมือเพื่อใช้ในการก่อสร้าง การตกแต่ง ช่างที่รวบรวมขึ้นมานี้ เป็นนายช่างสิบหมู่ อันประกอบด้วย ช่างเขียน ช่างปั้น ช่างแกะ ช่างปูน ช่างกลึง ช่างหุ่น ช่างหล่อ ช่างบุ ช่างรักและช่างแกะสลัก ส่วนอาชีพอื่น ๆ ก็มีเรียนกันตามท้องถิ่น การฝึก และการประกอบอาชีพ โดยมีการเริ่มเปิดวิชาชีพที่โรงเรียน เมื่อมีการจัดการศึกษาตามระบบ โรงเรียน โดยการทำแบบอย่างจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศตะวันตก (อุไร สุทธิแย้ม, 2556, หน้า 3)

สถานะโลกของเราในปัจจุบันนั้นอยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วหรือ อาจกล่าวได้ว่าเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ ความสามารถเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด โดยเชื่อ กันว่า การศึกษาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศนั้น จะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับการพัฒนา ประเทศทั้งยังเป็นการสร้างความสมดุลให้มีความกลมกลืนของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

ให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งแบบในการศึกษาในปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้บุคคลได้รับการศึกษา และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง อาชีพ และสังคมได้

สำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2546, หน้า 13-14) อธิบายถึง การจัดการอาชีวศึกษา ไว้ดังนี้

ปี พ.ศ. 2535 มีการปรับปรุงแบ่งส่วนราชการอาชีวศึกษาเป็น 11 กอง มีการปรับปรุง หลักสูตร ปวช. 38 และ ปวช. 40 และในระหว่างปี พ.ศ. 2535-2539 มีการจัดตั้งวิทยาลัย ระดับอำเภอ เพื่อเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาที่ไปสู่ท้องถิ่น อันเป็นการสนับสนุน การพัฒนาชนบท

ปี พ.ศ. 2541 จัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน เพิ่มขึ้นเป็นส่วนราชการของกรม อาชีวศึกษา ทำหน้าที่จัดการศึกษาในวิชาชีพในระดับปริญญาตรี ในระดับนั้นมีการปฏิรูป การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2545 สถาบันเทคโนโลยีปทุมวันได้โอนไปสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ปี พ.ศ. 2546 โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการปรับส่วนราชการภายในกระทรวง เป็น 6 สำนักงาน ได้แก่ สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานเลขาธิการ- สภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (กรมอาชีวศึกษา) โดยแบ่งส่วนราชการ 7 สำนักงาน ได้แก่ สำนักอำนวยการ สำนักความร่วมมือ สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา สำนักงานพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา สำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ พัฒนาการอาชีวศึกษา พระราชบัญญัติ- การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบมี 2 ระดับ คือ การศึกษาพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การศึกษา ซึ่งไม่น้อยกว่า 12 ปี ก่อนระดับอุดมศึกษา การศึกษาระดับแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่า ปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี ให้มีการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้า ปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนเข้าย่างเข้าปีที่ 16 ยกเว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่ 9

การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดในสถานศึกษาของรัฐของเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ นโยบายกรมอาชีวศึกษาปี พ.ศ. 2542 มุ่งส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาได้พัฒนาตนเอง

ตามศักยภาพให้มีลักษณะเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุขตามหลักพระราชบัญญัติการศึกษา-
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย
หมวดวิชาสามัญ หมวดวิชาชีพ หมวดวิชาเลือกเสรี ฝึกงาน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร
โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบ
วินัยของตนเอง และส่งเสริมการทำงานใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชน
ทำนุบำรุงขนบประเพณีอันดีงาม กิจกรรมเสริมหลักสูตรแบบกว้าง ๆ ได้แก่ (สำนักงาน-
มาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2546, หน้า 14)

1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเช่น ลูกเสือวิสามัญ

2. กิจกรรมตามนโยบายและกิจกรรมที่สถานศึกษา สถานประกอบการจัด ได้แก่

2.1 กิจกรรมส่งเสริมทักษะและประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ กิจกรรมในองค์การ
วิชาชีพต่าง ๆ คือ องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อกท.) องค์การช่างเทคนิคในอนาคต-
แห่งประเทศไทย (อชท.) องค์การนักธุรกิจในอนาคตแห่งประเทศไทย (อกรท.) องค์การ-
นักสหกรณ์ศาสตร์ในอนาคตแห่งประเทศไทย (อศท.) และองค์การช่างศิลป์หัตถกรรม-
ในอนาคตแห่งประเทศไทย (อศท.)

2.2 กิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์วิชาการ ได้แก่ กิจกรรมการประกอบอาหาร
และบริการ กิจกรรมการพัฒนาทักษะการพูด ฟัง อ่าน เขียน ภาษาไทยกิจกรรมพัฒนา
ทักษะต่างประเทศ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ และสหกรกิจกรรม
เสริมทักษะคณิตศาสตร์ ฯลฯ

“พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551” (2551) บัญญัติไว้ในมาตรา 10 ไว้ว่า
การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดโดยรูปแบบต่อไปนี้

1. เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือ
สถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตรระยะเวลาที่วัด
และประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. เป็นการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ
วิธีการศึกษา ระยะเวลาการวัด และการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา
โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและ
ความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดขึ้นจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่อง การจัด หลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยนักเรียนใช้เวลาส่วนหนึ่ง ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและภาคปฏิบัติในสถานประกอบการรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคนสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันจัดการศึกษาได้หลายรูปแบบรวมกัน

เป้าหมายกำหนดไว้ใน “พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551” (2551) ระบุว่า ต้องเป็นจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนในด้านวิชาชีพและระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้ง เป็นการยกระดับในด้านวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญามาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติและสมรรถนะ จะสามารถนำไปประกอบอาชีพ ในลักษณะ ผู้ปฏิบัติและประกอบอาชีพโดยอิสระได้

ทั้งนี้ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2525-2561) มุ่งเน้นให้คนไทย ได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ (สำนักงานเลขาธิการ-สภาคการศึกษา, 2552)

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย
2. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริการและการจัดการศึกษาโดยมีกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ (1) พัฒนาคนไทย ยุคใหม่ (2) พัฒนาครูยุคใหม่ (3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและการเรียนรู้ยุคใหม่ และ (4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่

ปัจจุบันคนไทยมีความต้องการแรงงานระดับอาชีวศึกษาอย่างมาก จากผลการศึกษา ความต้องการกำลังคน สาขาอาชีพ โดย สำนักงานเลขาธิการสภาคการศึกษา (2552) พบว่า กลุ่มสาขาอาชีพต่าง ๆ ขาดแคลนกำลังคน ระดับกลางหรือระดับปฏิบัติการค่อนข้างมาก โดยเฉพาะผู้จบประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งกว่าร้อยละ 75 ของผู้จบการศึกษาระดับนี้ เข้าศึกษาระดับปริญญาตรี นอกจากนั้นผู้จบการศึกษาใหม่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้

ตรงตามลักษณะงาน โดยสถานประกอบการส่วนใหญ่ต้องฝึกอบรมต่ออีกประมาณ 3-6 เดือน ทำให้เสียค่าใช้จ่ายและเสียเวลามากขึ้น

จากการสรุปผลการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 จนถึง 2552 พบปัญหาเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาพอได้สรุปได้ คือ ผู้สำเร็จอาชีวศึกษา มีความสามารถ และสมรรถนะยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้และขาดทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น ขาดแคลนครูผู้สอน โดยรวมในเชิงปริมาณและคุณภาพเด็กนักเรียนไม่นิยมเรียนอาชีวศึกษา ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาร้อยละ 70 จะศึกษาต่อปริญญาตรี ทำให้ขาดแคลนกำลังคนระดับกลาง อย่างต่อเนื่อง

วิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม มีภารกิจ ในการผลิตกำลังคนให้มีสมรรถนะวิชาชีพทางวิชาชีพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งใน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยการจัดการเรียนการสอน จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โครงการหรือการเรียนรู้ เสริมหลักสูตรและอื่น ๆ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนจำเป็นจะต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้ แบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งวิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐมวิทยาลัยอาชีวศึกษา- นครปฐม วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม จะต้องดำเนินการตามพันธกิจ ในการจัดการเรียนการสอน อาชีวศึกษา โดยเป็นการสะท้อนถึงศักยภาพของการจัดการเรียนการสอน เพื่อที่จะพัฒนา ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะทางวิชาชีพ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งใน คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณในวิชาชีพเพื่อสนองต่อความต้องการของ สถานประกอบการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร- วิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดเรียนการสอนของสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยเฉพาะนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีการศึกษา 2558 ซึ่งได้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ในการจัด การเรียนสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีการศึกษาที่ 1, 2 และ 3 ที่มี ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็น

ประโยชน์ในการเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตลอดจนการตอบสนองของผู้เรียนได้อย่างแท้จริงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การเลือกเรียนระดับอาชีวศึกษานั้น ผู้เรียนคาดหวังที่จะบรรลุความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามสาขาที่เลือกเรียนเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างมีคุณภาพ แต่หากระหว่างเรียน พบว่า การจัดการเรียนการสอนไม่ได้เป็นไปตามคาดหวัง ก็เป็นสาเหตุหนึ่งให้ออกจากการเรียนได้ ซึ่งจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนมากน้อยเพียงไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านวัดและการประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านคุณลักษณะครูผู้สอน เป็นต้น

ด้านหลักสูตร จะต้องพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัยมีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และสังคมได้เป็นอย่างดี

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจะต้องมีเทคนิคในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ และบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียน

ด้านสื่อการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรือตำรา วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน จะต้องมีการปรับปรุงและเพียงพอต่อผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน จะต้องมีความรู้ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์รวมถึงการมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

การพิจารณาว่า สถานศึกษา ได้มีการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวมากน้อยเพียงใดนั้น ไม่สามารถประเมินผลจากข้อมูลเพียงด้านใดด้านหนึ่งได้ จำเป็นจะต้องมีข้อมูลทุก ๆ ด้านมาประกอบพิจารณา อีกทั้งหลักสูตรได้เปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) มาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยเฉพาะนักเรียนระดับประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ซึ่งได้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2556 ในการจัดการเรียนการสอน

เป็นครั้งแรก ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ปีการศึกษา 2557 ซึ่งนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มากน้อยเพียงใด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนสนองความต้องการของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไปในทิศทางเดียวกัน ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
2. เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีสถานภาพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีโรงเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง มีทั้งหมด 3 โรงเรียน คือ วิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม และผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาในด้านหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ครูผู้สอน และการวัดและประเมินผลการเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ (1) การจัดการเรียนการสอน (2) การจัดหลักสูตร (3) ด้านครูผู้สอน และ (4) การวัดและประเมินผล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม นักเรียนชายและหญิง ทั้งหมด 250 คน วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม นักเรียนชายและหญิงทั้งหมด 1,483 คน และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม นักเรียนชายและหญิงทั้งหมด 1,105 คน ซึ่งมีนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทั้ง 3 โรงเรียน ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ทั้งหมด 2,838 คน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เลือกละกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย โดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน ดังนี้

1. วิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม จำนวนนักเรียน 250 คน กลุ่มตัวอย่าง 38 คน
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำนวนนักเรียน 1483 คน กลุ่มตัวอย่าง 160 คน
3. วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม จำนวนนักเรียน 1,105 คน กลุ่มตัวอย่าง 140 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ สภาพส่วนบุคคลของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และระดับชั้นที่กำลังศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีต่อการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยมีทั้ง 4 ด้าน คือ (1) การจัดการเรียนการสอน (2) การจัดหลักสูตร (3) ครูผู้สอน และ (4) การวัดและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง ทำที่ความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ภายหลังจากที่ได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้นแล้วในด้านบวก คือ ความพึงพอใจนิยมชอบ สนับสนุนหรือเจตคติที่ดีต่อบุคคล เมื่อได้รับตอบสนองความต้องการ ในท่าทางเดียวกัน หากไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการ จะเกิดความไม่พอใจเกิดขึ้น เป็นความรู้สึกส่วนที่ ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ขาดหายไปหรือสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สมดุล เป็นความต้องการ ทางร่างกาย มีความรุนแรงในบุคคลในการร่วมกิจกรรม เพื่อสนองความต้องการเป็นผลทำให้เกิดความพอใจ ความรู้สึกหรือความต้องการลดลงหรือไม่เกิดขึ้น เมื่อได้รับการตอบสนอง

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน วิธีการสอนที่เหมาะสมทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและคำนึงถึง ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน อีกทั้งควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ พร้อมทั้ง เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ การจัดเวลาเรียนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา นอกจากนั้น ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ และนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ได้ ภายใต้อาการดูแลแนะนำของครูผู้สอน การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการ จัดประสบการณ์ตามหลักสูตรระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนจัดการเรียนการสอนจาก ประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เข้าใจตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียน ซึ่งประกอบด้วย บริหารวิชาการแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (1) การจัดการเรียนการสอน (2) การจัดหลักสูตร (3) ครูผู้สอน และ (4) การวัดและประเมินผล

3. การจัดหลักสูตร หมายถึง แนวทางให้ผู้บริหาร โรงเรียนนำไปปฏิบัติได้ดี มีประสิทธิภาพ ทางด้านครูสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลดีต่อผู้เรียน

หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดทำ การใช้การปรับปรุงแผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดทำจัดทำ การใช้ การบำรุงรักษา และการส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน

4. ครูผู้สอน หมายถึง สิ่งที่แสดงออกของผู้สอนขณะที่ทำการสอนว่าความรู้ความสามารถในการสอน มีความจริงใจ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียน ตรงต่อเวลาในการสอน กระตือรือร้น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์

5. การวัดและประเมินผล หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับ การวัดผลและการประเมินผล การเรียน การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือวัดผลการเรียน การจัดการให้มีเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรการวัดผลและประเมินผล การเรียน การสอน การใช้เครื่องมือ วิธีการกระบวนการตัดสินคุณค่าของผู้เรียนเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของการเรียนที่กำหนดไว้

6. สถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา หมายถึง 3 โรงเรียน นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีการศึกษาที่ 1, 2 และ 3 กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา (1) วิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม จำนวนนักเรียนชายหญิง 250 คน (2) วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำนวนนักเรียนชายหญิง 1,483 คน และ (3) วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม จำนวนนักเรียนชายหญิง 1,105 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

2. นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีวิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ทั้ง 3 โรงเรียน อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอผลการศึกษาตามลำดับ ต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
 - 1.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 1.2 การวัดความพึงพอใจ
 - 1.3 ความหมายของความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน
 - 1.4 วิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียน
2. การอาชีวศึกษาในประเทศไทย
3. หลักการอาชีวศึกษา
 - 3.1 ความหมายของการอาชีวศึกษา
 - 3.2 ปรัชญาการอาชีวศึกษา
 - 3.3 จุดมุ่งหมายการอาชีวศึกษา
 - 3.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา
 - 3.5 หลักการจัดการอาชีวศึกษา
 - 3.6 องค์ประกอบของการอาชีวศึกษา
 - 3.7 กระบวนการจัดการอาชีวศึกษา

4. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

4.1 หลักการของหลักสูตร

4.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

4.3 หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร

4.4 ประเภทวิชาและสาขาวิชา

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

5.1 ด้านหลักสูตร

5.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

5.3 ด้านการวัดและการประเมินผล

5.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน

5.5 ด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

การศึกษาของ จิรประภา เอี้ยวเจริญ (2550) สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ระดับหรือชนิดของความรู้สึกในด้านบวกและลบ ของคนที่มีต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงาน

Wallerstein (1972) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ความพึงพอใจ เป็นกระบวนการทางจิตวิทยา ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน แต่สามารถคาดคะเนได้ว่ามีหรือไม่มี จากการสังเกตพฤติกรรมของคนเท่านั้น การที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจจะต้องศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุแห่งความพึงพอใจ

Morse (1953) สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นกับมนุษย์เมื่อความต้องการพื้นฐานทั้งร่างกายและจิตใจได้รับการตอบสนอง และสามารถลดความตึงเครียดความกระวนกระวาย หรือภาวะไม่สมดุลทางร่างกาย ของมนุษย์ให้น้อยลงหรือหมดไป ทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจ

ปริญญญา จเรรัชต์, วิโรจน์ ฤทธิฤาชัย, อานุกาพ เสี่ยงสาย และแพรวพรรณ ชูช่วย (2546) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ท่าที ความรู้สึก หรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคล ที่มีต่อสิ่งที่ปฏิบัติ ร่วมปฏิบัติหรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติโดยผลตอบแทนที่ได้รับ รวมทั้งสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยทำให้เกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ

การศึกษาของ อุดุลย์ศักดิ์ สุนทรโรจน์ (2546) สรุปว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบ หรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ ของงาน และผู้ปฏิบัติงานได้รับการตอบสนองความต้องการ ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ มีการเสียสละอุทิศแรงกายแรงใจและสติปัญญาให้แก่งานอย่างเต็มความสามารถ

การศึกษาของ สายจิตร สุขสงวน (2546) สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ท่าที ความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีผลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังจากที่ได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้น แล้วในด้านบวก คือ พอใจนิยม ชอบ สนับสนุน หรือเจตคติที่ดีต่อบุคคล เมื่อได้รับตอบสนองความต้องการในท่าทางเดียวกัน หากไม่ได้รับการตอบสนองตามต้องการจะเกิดความไม่พอใจเกิดขึ้น เป็นความรู้สึกส่วนที่ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ขาดหายไป หรือสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สมดุล เป็นความต้องการทางร่างกายมีความรุนแรงในตัวบุคคลในการร่วมกิจกรรม เพื่อสนองความต้องการเป็นผลทำให้เกิดความพึงพอใจ ความรู้สึก หรือความต้องการลดลง หรือไม่เกิดขึ้นเมื่อได้รับการตอบสนอง

การศึกษาของ สง่า ภูณรงค์ (2540) สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือเป็นความรู้สึกขั้นสุดท้ายที่ได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

จากความหมายของความพึงพอใจดังกล่าว พอสรุปความได้ว่า ความพึงพอใจ เป็นทัศนคติอย่างหนึ่งที่เป็นนามธรรม เป็นความรู้สึกส่วนตัวทั้งทางด้านบวกและลบ ขึ้นอยู่กับการได้รับการตอบสนอง เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมในการแสดงออกของบุคคลที่มีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

แรงจูงใจเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนเพราะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการสอนสูงมาก ดังนั้น ในการจัดการสอนของนักศึกษาผู้บริหารและผู้สอนจะต้องพยายามสร้างสิ่งจูงใจให้เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจมีความสนใจต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะว่าการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จได้ก็เพราะผู้บริหารและผู้สอนให้ความสำคัญรวมทั้งเป็นความพยายามของผู้เรียนด้วยนั่นเอง

การศึกษาของ สุเทพ พานิชพันธุ์ (2541) สรุปถึงสิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจไว้ ดังนี้

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เงิน สิ่งของ เป็นต้น
2. สภาพทางกายที่ปรารถนา คือสิ่งแวดล้อมในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งอันก่อให้เกิดความสุขทางกาย
3. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่สนองความต้องการของบุคคล
4. ผลประโยชน์ทางสังคม คือ ความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมกิจกรรม อันจะทำให้เกิดความผูกพัน ความพึงพอใจและสภาพการอยู่ร่วมกัน อันเป็นความพึงพอใจของบุคคลในด้านสังคมหรือความมั่นคงในสังคม ซึ่งจะทำให้รู้สึกมีหลักประกันและมีความมั่นคงในการประกอบกิจกรรม

การวัดความพึงพอใจ

ปริญญ์ จเรรัชต์ และคนอื่น ๆ (2546, หน้า 5) กล่าวว่า มาตรวัดความพึงพอใจสามารถกระทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การใช้แบบทดสอบ โดยผู้สอบถามจะออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือก หรือคำถามอิสระ คำถามอาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการ การบริหารและเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีวัดความพึงพอใจในทางตรงทางหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีที่ดี ที่ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงได้

3. การสังเกต เป็นการวัดความพึงพอใจ โดยสังเกตพฤติกรรมของบุคคล เป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กิริยาท่าทาง วิธีนี้จะต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจังและการสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

ความหมายของความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

การจัดเรียนการสอน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะว่า การที่บุคคลจะเรียนรู้หรือมีพัฒนาการและความเจริญงอกงามนั้น บุคคลจะต้องอยู่ในสภาวะพึงพอใจสุขใจ เป็นเบื้องต้น นั่นคือ บุคคลจะต้องได้รับการจูงใจทั้งในลักษณะนามธรรมและรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิศนา ขัมมณี (2547, หน้า 7) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike ในเรื่องกฎแห่งความพร้อมทางร่างกาย หมายถึง ความพร้อมทางวุฒิภาวะ และอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายทางด้านจิตใจ หมายถึง ความพร้อมที่เกิดจากความพึงพอใจ เป็นสำคัญ ถ้าเกิดความไม่พึงพอใจจะทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้หรือทำให้การเรียนรู้หยุดชะงักไป

Maslow (1954) ได้ตั้งทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับแรงจูงใจ โดย Maslow ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่มีสิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจต่อไป ส่วนความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเป็นสิ่งจูงใจ และ Maslow ได้ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์จากระดับต่ำถึงระดับสูง ซึ่งแบ่งเป็น 5 ขั้น ดังนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน เพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร อาศัย ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ
2. ความต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคง ได้แก่ ความต้องการปลอดภัยทั้งของร่างกาย เช่น ปลอดภัยจากอุบัติเหตุต่าง ๆ และความปลอดภัยหรือความมั่นคงทางจิตใจ เช่น ความมั่นคงทางอาชีพ
3. ความต้องการด้านสังคม ได้แก่ ความต้องการที่จะเข้าร่วมและได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตร และความรักจากเพื่อนร่วมงาน

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม ได้แก่ ความต้องการอยากเด่นในสังคม เป็นที่ยอมรับและยกย่องสรรเสริญของบุคคลอื่น

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิดของตนเอง ซึ่งความต้องการนี้เป็นความต้องการขั้นสูง

สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนที่จะให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจและประสบความสำเร็จในการเรียนนั้น ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก

วิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียน

มีการศึกษาในด้านความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างสภาพทางจิตใจกับผลการเรียน จุดที่น่าสนใจจุดหนึ่งคือ การสร้างความพอใจ ในการเรียนตั้งแต่เริ่มต้นให้แก่ทุกคน ซึ่งในเรื่องนี้มีผู้ให้แนวคิดไว้หลายท่าน ดังนี้

Skinner (1971, p. 1) มีความเห็นว่า การปรับพฤติกรรม ซึ่งหมายถึง เสรีภาพและความภาคภูมิใจ จุดหมายปลายทางที่แท้จริงของการศึกษา คือ การทำให้คนมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน เสรีภาพและความภาคภูมิใจเป็นผลรองของการไปสู่ความเป็นคนดังกล่าวนั้น เสรีภาพ มีความหมายตรงข้ามกับการควบคุม แต่เสรีภาพในความหมายของ Skinner ไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระจากการควบคุมหรือความเป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อม แต่หมายถึงความเป็นอิสระจากการควบคุมบางชนิดที่มีลักษณะแข็งกร้าว นั่นไม่ได้หมายถึงการทำลายหรือหนีจากสิ่งแวดล้อม แต่เป็นการวิเคราะห์และเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงรูปแบบใหม่ให้แก่สิ่งแวดล้อมนั้นโดยทำให้อำนาจการควบคุมอ่อนตัวลงจนบุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนมิได้ถูกควบคุมหรือต้องแสดงพฤติกรรมใดๆ ที่เนื่องมาจากการกดดันภายนอกบางอย่าง บุคคลควรได้รับการยกย่องยอมรับในผลสำเร็จของการกระทำ การเป็นที่ยกย่อง ยอมรับ เป็นความภาคภูมิใจ ความภาคภูมิใจเป็นคุณค่าของมนุษย์ แต่การกระทำที่ควรได้รับ การยกย่องยอมรับมากเท่าไรจะต้องเป็นการกระทำที่ปลอดจากการบังคับหรือสิ่งควบคุมใดๆ มากเท่านั้น นั่นคือ สัดส่วนประมาณของการยกย่องยอมรับที่ให้แก่การกระทำจะเป็นส่วนกลับกับความเด่น หรือความสำคัญของสาเหตุที่มุ่งใจให้เขากระทำ

Bloom (1976, pp. 72-74) มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่า ถ้าสามารถจัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามที่ตนเองต้องการ ก็น่าจะคาดหวังได้ที่แน่นอน ว่านักเรียนทุกคนได้เตรียมตัวสำหรับกิจกรรมที่ตนเองเลือก หรือจากสิ่งนอกโรงเรียนที่นักเรียนอยากเรียน เช่น การขับรถยนต์ ดนตรีบางชนิด เกม หรืออะไรบางอย่างที่นักเรียนอาสาสมัครและตัดสินใจได้โดยเสรีในการเรียน การมีความกระตือรือร้นและความสนใจเมื่อเริ่มเรียน จะทำให้นักเรียน เรียนได้เร็วและประสบความสำเร็จสูง อย่างไรก็ตาม บลูมเห็นว่า วิธีนี้ค่อนข้างเป็นอุดมคติที่จัดได้ลำบากช่วงสำคัญของการจัดประสบการณ์เพื่อสร้างความรู้สึกลึกซึ้งต่อการเรียนนี้ทั้งไวท์เฮดและบลูมเห็นว่า ต้องทำในระดับประถมศึกษาเพราะบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปีลงมา มีพัฒนาอยู่ในขั้นตอนของความสนใจ ความพึงพอใจ และเป็นช่วงการสร้างฐานของการสะสมความรู้สึกที่มีต่ออดีตประสบการณ์ความสำเร็จ ในชั้นเรียนที่สูงขึ้นไปหรือในเด็กที่มีอายุมากขึ้นการสร้างหรือการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกจะทำได้ยาก

เรื่องเสรีภาพกับการเรียนนี้ Rogers (1974) นักจิตวิทยาผู้ริเริ่มวิธีบำบัดคนไข้ทางจิตแบบยึดคนไข้เป็นศูนย์กลาง และใช้วิธีการบำบัดบนรากฐานการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์ ทำให้คนไข้รู้สึกสบายใจและเป็นพื่อที่จะเข้าใจพื้นฐานแบบแผนชีวิตของตน และสามารถค้นหาทางเลือกของการคิด รู้สึก และกระทำสิ่งที่เป็ประโยชน์หรือความสุขแก่ตนเองได้มากที่สุด

การอาชีวศึกษาในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการพัฒนาจากสังคมชนบทสู่สังคมเมืองและเป็นประเทศในที่สุด การพัฒนาการทางสังคมของไทยมีส่วนผูกพันกับอาชีพ และการสั่งสอนวิชาชีพในสังคมรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ลักษณะทางสังคมวิทยาของสังคมชนบทมีความผูกพันกับภายในครอบครัวและหมู่บ้าน งานและอาชีพจึงเกิดขึ้นและถ่ายทอดกันในครอบครัวและหมู่บ้าน จนมีชื่อเรียกหมู่บ้านหรือชุมชนตามที่คนส่วนใหญ่ของหมู่บ้านนั้นประกอบอาชีพหรือมีผลผลิตจากอาชีพเป็นที่ยอมรับมีชื่อเสียง เช่น ถนนดินสอ ถนนดีทอง บ้านพานถม บ้านบุบ้านช่างหล่อ เป็นต้น ครอบครัวจึงเป็นสถาบันการถ่ายทอดวิชาชีพนอกระบบสถาบันแรก ที่มนุษย์ในสังคมเริ่มต้น อาชีวศึกษาในครัวเรือนจึงเป็นรากฐานของการฝึกอาชีพนอกระบบ

โรงเรียน การสอนวิชาชีพในครัวเรือนจะเป็นการถ่ายทอดความรู้ในอาชีพของบิดา-มารดา ไปสู่ลูกหลาน หรือญาติ ต่อจากนั้น ได้มีการกระจายการเรียนรู้วิชาชีพข้ามครอบครัว ข้ามสังคมขึ้น ผู้เรียนและผู้สอนจากเดิมที่มีความสัมพันธ์รู้จักมักคุ้นกันก็พัฒนาไปเป็น การเรียนการสอนที่ถือปฏิบัติตามหน้าที่ของตน ผู้สอนมีหน้าที่สอน ผู้เรียนมีหน้าที่เรียน การฝึกอาชีพนอกระบบโรงเรียนจึงกลายเป็นการฝึกอาชีพอีกระบบหนึ่งที่มีความเข้มแข็ง มาเป็นลำดับ โดยไม่จำเป็นต้องใช้โรงเรียนหรือระบบโรงเรียนเป็นสถานที่สอนหรือ เรียนวิชาชีพ (กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์, 2556, หน้า 30)

ปัจจุบันได้มีการโอนอำนาจนับตั้งแต่วันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 จากสำนักงาน- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตาม “คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 8/2559 เรื่อง การบริหารจัดการรวม สถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน” (2559) โดยการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนภาครัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะต้องมีจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไข ของการสำเร็จการศึกษาไว้อย่างแน่นอน และจัดการเรียนการสอนมี 2 หลักสูตรหลักสูตร- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

บรรเลง ศรีนิล, ชีรวุฒิ บุญยโสภณ, สบสันต์ อุตกฤษฎ์ และปิยชาติ โชคพิพัฒน์ (2548, หน้า 34) ศึกษาเกี่ยวกับเส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอาชีวศึกษา คือ

1. ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมค่อนข้างต่ำทำให้เป็นภาระหน้าที่ต่อครูผู้สอน และ ส่งผลให้สอบตกมาก
2. คุณภาพของผู้จบการศึกษาไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน
3. ผู้สมัครเข้าศึกษาต่อมีจำนวนลดลง
4. อัตราการลาออกของครูอาจารย์ค่อนข้างสูง ทั้งนี้ เนื่องจากขาดขวัญและกำลังใจ
5. สัดส่วนอาจารย์ต่อนักเรียนในบางสาขาค่อนข้างสูง

6. คุณภาพของอาจารย์ด้านคุณวุฒิและประสบการณ์วิชาชีพที่ทำการสอนยังต้องได้รับการปรับปรุง

7. การพัฒนาครูอาจารย์ยังขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังและยังทำได้น้อย

8. เครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อการสอน ชุดฝึก เก้า ลำสมัย และมีจำนวนไม่เพียงพอ

9. งบประมาณวัสดุฝึกยังต่ำ ส่งผลต่อการเรียนการฝึกและคุณภาพนักเรียน

10. นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนยังไม่แน่นอน

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ม.ป.ป., หน้า 7) สรุปปัญหาของการอาชีวศึกษาไว้ว่า ประสบปัญหาทั้งระบบตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำนั้นคือ ปัญหาที่นักเรียนไม่นิยมเรียนอาชีวศึกษา เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ขาดครูที่มีความรู้ ความสามารถ ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร ส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ รวมทั้งขาดทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษความรู้ด้านเทคโนโลยี-สารสนเทศ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาสภาพความเป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในภาครัฐใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านสื่อสารการเรียนการสอน และด้านคุณลักษณะครูผู้สอน

หลักการอาชีวศึกษา

ความหมายของการอาชีวศึกษา

คำว่าอาชีวศึกษา มาจากภาษาอังกฤษ คือ Vocation Education

Good (1973, p. 645) ให้ความหมายการอาชีวศึกษาว่าเป็นโปรแกรมการจัดการศึกษาที่จัดขึ้น โดยเหมาะสมระหว่างคนกับงาน เป็นโปรแกรมที่จัดขึ้นภายใต้การควบคุมดูแลของสถานศึกษาระดับวิทยาลัย เน้นการเตรียมผู้เรียนเข้าสู่การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ และเป็นการยกระดับเพื่อพัฒนาความรู้ของกำลังแรงงานให้เพิ่มสูงขึ้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542, หน้า 13) ให้ความหมายของการอาชีวศึกษาว่าเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต การอาชีวศึกษาจึงเป็นการศึกษาเพื่อชีวิต โดยมุ่งเน้นให้ผู้ได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมในด้านนี้ได้มีสมรรถภาพการทำงาน มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รวมทั้งความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต การแปรรูปและการจำหน่าย

“พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551” (2551, หน้า 2) มาตรา 4 ให้ความหมายของการอาชีวศึกษาว่า กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน ในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ (2556, หน้า 48) ให้ความหมายการอาชีวศึกษาว่า คือ ระบบกระบวนการ การบริหารจัดการ การวางแผน การกำหนดนโยบาย และมีความครอบคลุมถึงการฝึกอาชีพ หรือการฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้งเป็นการให้ความรู้ใหม่ และการเพิ่มความรู้อีกกับคนทุกวัย

สรุป การอาชีวศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่แตกต่างจากการศึกษาทั่วไป เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งผลิตกำลังคนให้มีทักษะวิชาชีพ ความสามารถ ความเข้าใจ การสร้างอุปนิสัยที่ดีและจำเป็นในการทำงาน รวมถึงเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ เพื่อใช้ในการทำงาน และการประกอบอาชีพ

ปรัชญาการอาชีวศึกษา

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, นवलลอ แสงสุข, สุวพิชชา ประสิทธิชัยกิจ, ผ่องพรรณ สิทธิชัย และนิศาตร์ หวานชะเอม (2556, หน้า 5-6) ให้ความหมายปรัชญา (philosophy) ตามรูปศัพท์ภาษาอังกฤษและภาษาไทยว่า ปรัชญาเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้และเป็นผลแห่งการแสวงหาความรู้ และได้ให้ความหมายปรัชญาตามทัศนะของนักปรัชญาว่า แนวความคิดที่ละเอียดลึกซึ้งรอบคอบ เพื่อค้นหาความรู้ที่เกี่ยวกับความเป็นจริงสูงสุดสำหรับมนุษย์ทั้งหลาย

อุไร สุทธิแย้ม (2556, หน้า 95) กล่าวว่า ปรัชญาอาชีวศึกษา เริ่มจากความเชื่อที่ว่า มนุษย์เกิดมาต้องมีอาชีพเพื่อจะได้มาซึ่งปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค การอาชีวศึกษาจำเป็นต้องมีการเรียนรู้และ

ความชำนาญในทักษะ รวมทั้งความสามารถในการปรับตัวและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

จากความเชื่อดังกล่าว ปรัชญาอาชีวศึกษา สามารถนำปรัชญาการศึกษาของ Dewey (อ้างถึงใน อุไร สุทธิแย้ม, 2556, หน้า 96) มาประยุกต์ใช้กับการอาชีวศึกษา โดย Dewey ได้กล่าวถึงการศึกษาว่าเป็นการสร้างเสริมเจริญงอกงาม (education is growth) โดยมุ่งให้เจริญงอกงามทั้ง 4 ด้าน คือ ทางกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม และสติปัญญา โดยมุ่งการส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่บุคคล เพื่อบุคคลจะได้เพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่ตนเองเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี ปรัชญาอาชีวศึกษา ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดนี้ ที่เชื่อว่า คนเราเรียนรู้จากประสบการณ์ เมื่อได้มีการปฏิบัติจริง ๆ โดยสม่ำเสมอ คือ การเรียนรู้โดยการกระทำ (learning by doing) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (cognitive domain) ด้านเจตคติ (affective domain) และด้านทักษะ (psychomotor domain) การอาชีวศึกษา ได้นำแนวคิดของ Bloom (อ้างถึงใน อุไร สุทธิแย้ม, 2556, หน้า 96) มาใช้และดัดแปลงตามลักษณะของการจัดการอาชีวศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นไปในการพัฒนาอาชีพ โดยให้ความสำคัญด้านทักษะมากกว่าด้านสติปัญญา และเจตคติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญด้านอาชีพ โดยสามารถนำความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้

แนวคิดทางปรัชญาอาชีวศึกษามีความแตกต่างกันไปหลายแนวคิดขึ้นอยู่กับเจตคติ ค่านิยมของสังคม ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้การประกอบอาชีพโดยมุ่งหมายในพื้นฐานในด้านทักษะ เช่น การรู้จักวิธีจักสาน การทำสิ่งของเครื่องใช้ด้วยฝีมือภายในครัวเรือนเท่านั้นไม่เพียงพอแม้ว่าวิชาชีพเหล่านั้นจะมีการถ่ายทอดในระบบครอบครัวอยู่แล้วก็ตาม แต่เนื่องจากยุคสมัยเปลี่ยนไปเศรษฐกิจมีการขยายตัว มีการแข่งขันในด้านการผลิต การแสวงหากำไรจึงมีการใช้แรงงานมากขึ้น ต้องการเรียนรู้กว้างขวางขึ้น ต้องใช้ทักษะและความชำนาญเฉพาะอย่าง ความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ในระบบแรงงานมากขึ้น ดังนั้น ปรัชญาอาชีวศึกษาที่คุ้นเคยในอดีตจึงเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน (อุไร สุทธิแย้ม, 2556, หน้า 97)

ปัจจุบันการอาชีวศึกษาเป็นทางสองแพร่ง คือ ทางหนึ่งเพื่อสนองและป้อนผลผลิต คือ ผู้สำเร็จการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานเป็นบทบาทที่ต้องพึ่งพาตลาดแรงงาน อีกทางหนึ่ง คือ การเพิ่มการสร้างเสริมอาชีพอิสระและเป็นผู้นำในด้านอาชีพซึ่ง อุไร สุทธิรัมย์ (2556, หน้า 97) สรุปปรัชญาอาชีวศึกษาไว้ 2 แนวคิด คือ

1. ด้านปรัชญาอาชีวศึกษา คือ การจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องหรือสัมพันธ์ กับตลาดแรงงาน โปรแกรมหรือหลักสูตรต่าง ๆ ของอาชีวศึกษาก็จำเป็นต้องพิจารณา จากปรัชญาของตลาดแรงงานหรือสถานประกอบการเป็นสำคัญโดยมีมาตรฐานของ การอาชีวศึกษา

2. ด้านปรัชญาอาชีวศึกษา คือ การจัดการศึกษา เพื่อเป็นการเสริมสร้างอาชีพอิสระ และเป็นผู้นำทางด้านวิชาชีพ โปรแกรมหรือหลักสูตรก็จำเป็นต้องกำหนดโดยอาศัย ภาควิชาและภาคปฏิบัติ และระดับการศึกษาที่สูงขึ้นไปเป็นเกณฑ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ เป็นผู้นำทางวิชาชีพ และสร้างงานอาชีพอิสระได้

อุดมการณ์การอาชีวศึกษา

อุไร สุทธิรัมย์ (2556, หน้า 97-98) กล่าวถึงอุดมการณ์โดยทั่วไปของการอาชีวศึกษา ก็เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการทำงาน และให้ สามารถที่จะพัฒนาทักษะทางด้านวิชาชีพได้ จากแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2535 ได้กล่าวถึง อุดมการณ์ของการอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ดังนี้

1. การศึกษาวิชาชีพในระดับประถมศึกษา มุ่งฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการทำงาน สามารถนำความรู้จากบทเรียนและการทำงานไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. การศึกษาวิชาชีพในระดับมัธยมศึกษา มุ่งฝึกให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีความรู้ ความชำนาญที่สามารถจะนำไปใช้ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริง หรือเพื่อเป็นแนวทาง ในการศึกษาเพิ่มเติมความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล การจัดสถานศึกษาอาจ จัดรวมอยู่กับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไป หรือจัดเป็นเอกเทศ โดยเน้นการฝึกทักษะ ระดับกึ่งฝีมือ และระดับฝีมือ

3. การศึกษาวิชาชีพในระดับอุดมศึกษา มุ่งเน้นวิชาชีพระดับสูง เพื่อให้มีความสามารถ และความชำนาญเฉพาะอย่าง สอดคล้องสัมพันธ์กับตลาดแรงงาน การจัดสถานศึกษา

อาจจัดเป็นสถาบันเฉพาะอย่าง จัดรวมอยู่ในวิทยาลัย หรือจัดในมหาวิทยาลัยก็ได้ตามความเหมาะสม

4. การศึกษาวิชาชีพพิเศษ เป็นการศึกษาที่มุ่งเพื่ออบรมการอาชีพบางอย่างที่ต้องการการฝึกฝนตั้งแต่วัยเยาว์และเป็นเวลานาน เช่น นาฏศิลป์ กีฬา และดนตรี เป็นต้น

5. การศึกษาวิชาชีพเฉพาะกิจ หรือเฉพาะกลุ่มบุคคล เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะวิชาชีพตามความต้องการของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ หรือเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งจัดให้เหมาะสม และสอดคล้องกับลักษณะหรือความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งไม่อาจดำเนินการได้โดยสถาบันการศึกษาปกติ ในการจัดการศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐด้วย

สรุป จุดมุ่งหมายของการอาชีวศึกษา คือ

1. เพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ
2. เพื่อฝึกอบรมให้บุคคลมีงานทำและมีรายได้
3. เพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพ
4. เพื่อพัฒนาความสามารถ ความถนัด ความสนใจของบุคคล ให้มีความพึงพอใจในงานนั้น ๆ
5. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเจริญก้าวหน้าของตน
6. เพื่อให้ประเทศได้มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม เพื่อความมั่นคงของประเทศ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา

เมื่อทฤษฎีหลาย ๆ ทฤษฎีมารวมกันเพื่อยืนยันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะเกิดเป็นหลักการ และเมื่อหลักการหลาย ๆ หลักการมายืนยันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็จะเกิดเป็นปรัชญาอันสูงสุดของความรู้นั้น ด้านอาชีวศึกษานอกจากจะมีปรัชญาและหลักการแล้วยังมีทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้รับการพิสูจน์และนำไปทดลองใช้ในแต่ละยุคสมัย ซึ่งมีเงื่อนไขและสถานการณ์ต่าง ๆ กัน ทฤษฎีในอุดมคติ ซึ่งเชื่อว่า จะนำความสำเร็จมาสู่งานอาชีวศึกษา ได้แก่ แนวความคิดของ Charles Prosser นักกฎหมาย John Dewey นักปรัชญา และ David Snowden นักบริหารการศึกษา โดยที่ Snowden ไม่เห็นด้วยกับการรวมเอาวิชาชีพเข้าไป

ในระบบการศึกษาทั่วไปหรือสายสามัญ Prosser ให้ทัศนะว่า การเตรียมคนเพื่อรับใช้สังคม โดยให้เขาได้มีโอกาสเตรียมวิชาชีพเพื่อออกไปทำงานตามความต้องการจะเป็นการสร้างสรรค์สังคมให้มีคุณภาพ Dewey มองอาชีวศึกษาในฐานะที่เป็นการศึกษาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกคน นั้นเป็นรากฐานสำคัญของความคิดในการจัดการศึกษาและทฤษฎีอาชีวศึกษา ซึ่งเชื่อว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จ (กฤษมันต์ วัฒนารงค์, 2556, หน้า 78)

ทฤษฎีการอาชีวศึกษาของ Prosser ซึ่ง Prosser ถือว่าเป็นบิดาของการอาชีวศึกษาในสหรัฐอเมริกา (the father of vocational education) มีชีวิตอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1871-1952 ซึ่งนอกจากมีความรู้ทางการศึกษาแล้ว เขายังจบการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา และได้เสนอแนวทางในการจัดการอาชีวศึกษาบรรลุผลได้ จึงกลายมาเป็นทฤษฎีการอาชีวศึกษาขึ้น โดยจำแนกเป็นข้อ ๆ ได้ 16 ข้อ ดังนี้ (กฤษมันต์ วัฒนารงค์, 2556, หน้า 78; อุไร สุทธิแย้ม, 2556, หน้า 99-101)

1. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีนิสัยปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างดีตามมาตรฐานที่วางไว้
 2. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อเราพัฒนาให้ผู้เรียนมีนิสัยเกิดความคิดให้ได้มาตรฐาน
 3. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อเราพัฒนาให้ผู้เรียนมีนิสัยในการทำงานให้ได้มาตรฐาน
- ทั้ง 3 ข้อ เป็นพื้นฐานอาชีพที่ผู้เรียนทุกคนต้องมีความสามารถให้ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ยังต้องมีข้ออื่นอีก 13 ข้อ ดังนี้
4. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้เมื่อจัดให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความเหมาะสมและความต้องการ
 5. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้เมื่อเราจัดให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัด ความสนใจ
 6. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้เมื่อเราจัดการฝึกนิสัย ให้ผู้เรียนได้มีการฝึกซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดทักษะอาชีพที่เหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง

7. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อสอนด้วยครูที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะประสบการณ์ในวิชาชีพนั้นอย่างเชี่ยวชาญ

8. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อให้ผู้เรียนทำซ้ำ ๆ จนเกิดทักษะถึงขั้นของมาตรฐานอาชีพ

9. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อจัดการฝึกอาชีพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

10. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อต้องสร้างนิสัยการทำงานให้ผู้เรียน โดยทำตามทฤษฎีการฝึกงาน คือ ต้องฝึกด้วยเครื่องมือเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์จริงที่มีขนาดคุณภาพเท่ามาตรฐานของตลาดแรงงาน

11. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อเนื้อหาวิชาที่เรียนต้องเขียนด้วยผู้เชี่ยวชาญ และเกี่ยวข้องในวงการณ์นั้น

12. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาในเนื้อหาเฉพาะอาชีพอย่างเชี่ยวชาญจริง ๆ

13. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อปฏิบัติตามทฤษฎีแห่งการบริการ คือ การให้บริการที่จะให้เกิดประโยชน์กับกลุ่มที่ประกอบอาชีพนั้น โดยการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

14. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อปฏิบัติตามทฤษฎีของกลุ่มผู้เรียน คือ การฝึกให้ตรงตามที่สังคมต้องการ และจัดให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่มที่ปฏิบัติ

15. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อปฏิบัติตามทฤษฎีของการบริการแบบยืดหยุ่น คือ การบริหารอาชีวศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงไปตามความต้องการของสังคม และให้ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

16. การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อปฏิบัติตามทฤษฎีแห่งค่าใช้จ่าย และครูอาชีวศึกษาต้องไม่ยอมประนีประนอมในการที่จะลดต้นทุนการฝึกและใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุ ไม่ควรลดจำนวนการฝึกให้น้อยลงจนขาดมาตรฐานและคุณภาพ

หลักการจัดการอาชีวศึกษา

การจัดอาชีวศึกษาควรจัดให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ โดยยกระดับแรงงานไร้ฝีมือให้เป็นแรงงานกึ่งฝีมือ และแรงงานฝีมือ เพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีภายใต้ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งการจัดอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ สามารถจัดได้ทั้งในสถานศึกษาของรัฐสถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาค, 2558)

การจัดอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ จัดได้ 3 รูปแบบ โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาค, 2558)

1. การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลักโดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน
2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม
3. การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาหรือสถาบันสถานประกอบการรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ

Prosser, Allen, and Barlow (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ม.ป.ป., หน้า 1-3) ได้กล่าวถึงหลักการหรือลักษณะการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพหรืออาชีวศึกษาที่สำคัญและมีความสอดคล้องกันอย่างยิ่ง สรุปได้ดังนี้

1. การอาชีวศึกษาต้องจัดสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนจะได้พบเมื่อออกไปสู่โลกแห่งการทำงานจริง

2. การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ผู้เรียนต้องมีโอกาสได้ฝึกการใช้เครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องจักรกลต่าง ๆ เหมือนที่ต้องใช้ในโรงงานและสถานประกอบการตามวิชาชีพที่เรียน

3. สถานศึกษาต้องมีการฝึกอบรมให้ผู้เรียนมีลักษณะอุปนิสัยและความคิดในการทำงานที่สอดคล้องกับงานที่จะต้องทำหลังจากจบการฝึกอาชีพนั้น

4. ผู้เรียนอาชีวศึกษาจะต้องประสบความสำเร็จในการเรียนได้เมื่อได้รับการกระตุ้นให้มีความสนใจในงาน ได้รับการฝึกฝนจนเกิดทักษะในการปฏิบัติ และมีความสามารถสติปัญญา เพื่อทำความเข้าใจในงานที่ตนทำอยู่

5. การอาชีวศึกษาต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีใจรักการทำงานในอาชีพและใส่ใจพัฒนางานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

6. ในการฝึกทักษะให้กับผู้เรียนจะต้องจัดสถานการณ์ที่ส่งเสริมความคิดในการทำงาน โดยให้ผู้เรียนได้รู้ความหมายของการฝึกทักษะต่าง ๆ ด้วย

7. ผู้สอนอาชีวศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ ประสิทธิภาพในวิชานั้น ๆ อย่างเชี่ยวชาญ และต้องเป็นผู้ประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีตามคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน คือ ปฏิบัติตนตามสิ่งที่สอนได้

8. ต้องมีการตั้งเกณฑ์มาตรฐาน ระดับอาชีพของการทำงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบด้วยตนเองได้

9. ในการฝึกอาชีพต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

10. การจัดการอาชีวศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น สถานประกอบการ นายจ้าง ผู้ให้บริการ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการหลักสูตรด้วย

11. การฝึกอาชีพแต่ละอาชีพจะต้องสร้างลักษณะพิเศษของอาชีพนั้น ๆ ให้เกิดขึ้นในลักษณะของผู้เรียน

12. ในการฝึกอาชีพต้องมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

อุไร สุทธิแย้ม (2556, หน้า 101-102) สรุปหลักการจัดอาชีวศึกษาไว้ ดังนี้

1. การอาชีวศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทั้งหมดของชาติ
2. การจัดอาชีวศึกษาเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชนที่รับประโยชน์ในการจัดอาชีวศึกษาของชาติ
3. การอาชีวศึกษาควรจัดไว้เพื่อเตรียมบุคคลสำหรับอาชีพส่วนหนึ่ง และเพื่อช่วยเหลือบุคคลเหล่านั้นให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ และมีประโยชน์ต่อสังคม
4. วิชาชีพนานาประการที่จัดขึ้น จะต้องตอบสนองความต้องการของตลาดอาชีพได้
5. การจัดอาชีวศึกษาควรคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นหรือแต่ละภาค
6. การอาชีวศึกษาขั้นสูงผู้ที่ควรได้รับการคัดเลือกเข้าเรียนต้องมีความสามารถทางสมองหรือสติปัญญาสูง เป็นผู้ที่ได้ตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคตของตนเองแล้ว
7. ควรจัดเรื่องการแนะแนวแก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา
8. การอาชีวศึกษาควรอาศัยผลสรุปจากการค้นคว้าวิจัยเป็นรากฐานในการวางแผนอาชีวศึกษาของชาติ

สรุป หลักการจัดการอาชีวศึกษา ควรคำนึงถึงความต้องการ 3 ด้าน คือ

1. ความต้องการด้านบุคคล บุคคลมีความต้องการทางกายภาพเป็นปัจจัย 4 ที่เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตคือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังมีความต้องการทางสังคม ได้แก่ ความรัก ความเอาใจใส่ ความปลอดภัย การยกย่องนับถือความสำเร็จในชีวิต และบุคคลยังมีความถนัด ความสนใจ และความสามารถที่แตกต่างกันด้วย
2. ความต้องการทางสังคม เพื่อผู้ประกอบอาชีพได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ มีประโยชน์และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในสังคม รู้จักหน้าที่ของตน
3. ความต้องการทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ ประเทศต้องการแรงงานในด้านใด ต้องการช่างฝีมือ ช่างเทคนิค หรืออาชีพใดที่ขาดแคลน และจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อจะจัดวางหลักสูตรอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของงานอาชีพ แลสภาพประกอบกร

การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มคุณค่าทางทรัพยากรของมนุษย์ การจัดการเรียนการสอนเพื่อการทำงานอาจดำเนินงานได้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอก

ระบบโรงเรียน สิ่งที่เราควรคำนึงถึงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดอาชีวศึกษาดังนี้ (อุไร สุทธิแย้ม, 2556, หน้า 103)

1. ความต้องการกำลังคนในท้องถิ่น
2. ความต้องการกำลังคนของประเทศ รวมถึงความต้องการแรงงานในอนาคต และประเภทต่าง ๆ ที่ต้องการและจำเป็นแก่การพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะต้องคิดเผื่อไว้ สำหรับแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศ แรงงานพลดกเถี่ยณและแรงงานทดแทนอื่น ๆ

3. แรงงานจะต้องสมดุลกับทรัพยากรของประเทศและท้องถิ่น

4. เป็นไปตามแนวโน้มของการพัฒนาประเทศและท้องถิ่นเป็นต้น

สรุป หลักการจัดการอาชีวศึกษา ควรคำนึงถึงความต้องการ 3 ด้าน คือ

1. ความต้องการด้านบุคคล บุคคลมีความต้องการทางกายภาพเป็นปัจจัย 4 ที่เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังมีความต้องการทางสังคมได้แก่ ความรัก ความเอาใจใส่ ความปลอดภัย การยกย่องนับถือความสำเร็จในชีวิตและบุคคลยังมีความถนัด ความสนใจ ความสามารถที่แตกต่างกันด้วย

2. ความต้องการทางสังคม เพื่อผู้ประกอบอาชีพได้ดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพมีประโยชน์และมีส่วนรับผิดชอบในสังคม รู้จักหน้าที่ที่ตนเอง

3. ความต้องการทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศชาติ ประเทศต้องการแรงงานในด้านฝีมือ ช่างเทคนิคหรืออาชีพประเภทใดที่ขาดแคลนและจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อจะจัดวางหลักสูตร อาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของงานอาชีพและสภาพประกอบการ

องค์ประกอบของการอาชีวศึกษา

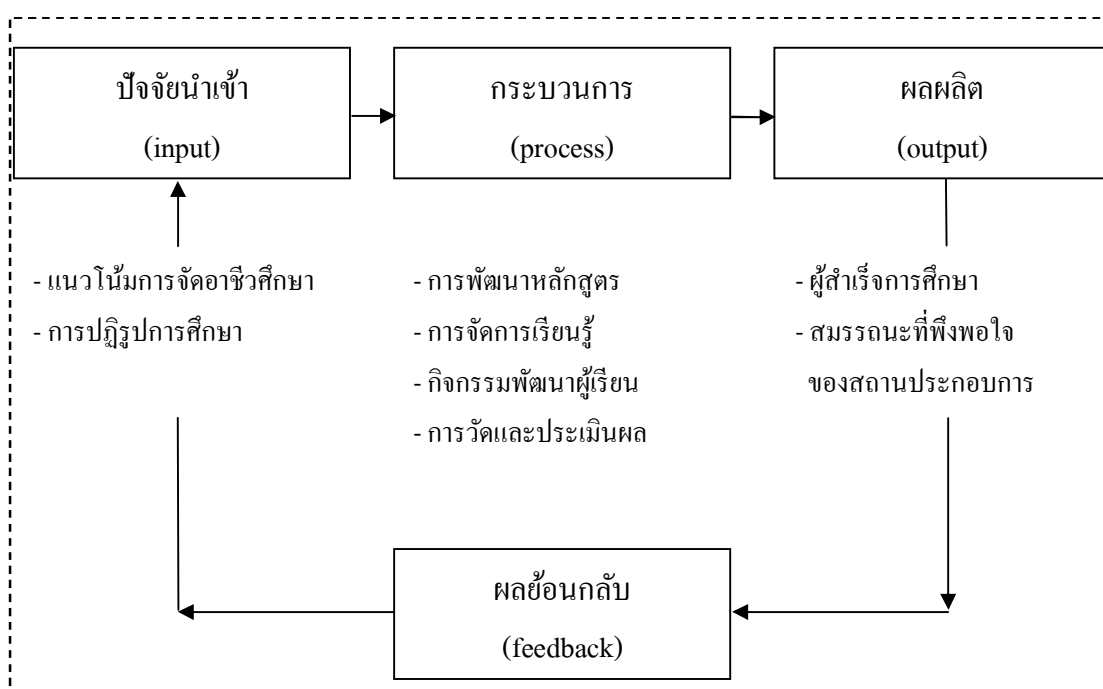
อุไร สุทธิแย้ม (2556, หน้า 102) กล่าวถึงองค์ประกอบของการอาชีวศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการสามารถสนองตอบความต้องการของบุคคล ความต้องการสังคม และความต้องการของประเทศชาติ นั่นก็คือ บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขไปในลักษณะที่การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ องค์ประกอบของการอาชีวศึกษาจำแนกตามความสำคัญออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. องค์ประกอบหลัก หมายถึง องค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดการด้านวิชาชีพ ได้แก่ หลักสูตร ครูผู้สอน นักเรียน นักศึกษา และการจัดการเรียนการสอน

2. องค์ประกอบรอง หมายถึง องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้การจัดการศึกษาด้านวิชาชีพเป็นไปตามเป้าหมาย ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น อาคาร สถานที่ เครื่องมือ เครื่องจักร วัสดุการศึกษา เป็นต้น

กระบวนการจัดการอาชีวศึกษา

อุไร สุทธิรัมย์ (2556, หน้า 251-252) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร เป็นพลวัต ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 รูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ที่มา. จาก การพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา (หน้า 251), โดย อุไร สุทธิรัมย์, 2556, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จากภาพ 1 การบริหารจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบเชิงระบบ ประกอบด้วย ประการที่หนึ่ง ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ แนวโน้มในการจัดการอาชีวศึกษาและความคาดหวังจากการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษา
2. สร้างคุณภาพ โอกาส ความร่วมมือ จะทำให้เกิดผลผลิต ผู้สำเร็จการศึกษา ระดับฝีมือ เทคนิค และเทคโนโลยี
3. เกิดสังคมแห่งปัญญา (wisdom society)
4. เพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนจากการพัฒนาอาชีพตามภูมิสังคมอาชีพ
5. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ประการที่สอง ได้แก่ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาการวัด และประเมิน

ประการที่สาม ผลผลิต ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับฝีมือ ระดับเทคนิค ระดับเทคโนโลยี มีคุณภาพ มีสมรรถนะที่พึงพอใจของสถานประกอบการและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการกำลังคน

ประการที่สี่ เป็นการนำผลการดำเนินการทั้งระบบมาวิเคราะห์ปัญหา ข้อบกพร่อง และผลกระทบก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ เพื่อกำหนดเป้าหมาย วิธีการดำเนินการใหม่ เพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และคุณภาพสูงสุด

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2551, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของ หลักสูตรอาชีวศึกษาว่า เป็นหลักสูตรแบบฐานสมรรถนะ (competency based curriculum) คือ การนำสมรรถนะที่ผู้ประกอบอาชีพปฏิบัติจริงในงานอาชีพจากมาตรฐานอาชีพหรือ มาตรฐานสมรรถนะมาพัฒนาเป็นหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้ฝึกมีสมรรถนะวิชาชีพ ที่ตรงกับสมรรถนะอาชีพสามารถประกอบอาชีพได้ทันที นอกจากนั้นจะเพิ่มสมรรถนะ

ทั่วไปเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และสมรรถนะหลักเพื่อเป็นพื้นฐานที่สัมพันธ์วิชาชีพ ในด้านการสื่อสาร การใช้สารสนเทศเทคโนโลยีสารสนเทศ การแก้ปัญหาพื้นฐาน การวิจัยเบื้องต้น พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพได้ทันทีเมื่อจบการศึกษาซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศให้มีคุณภาพสูงขึ้น โดยการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำเอาความรู้ทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพได้โดยอิสระ

หลักการของหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2558, หน้า 11) อธิบายถึงหลักการของหลักสูตร ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และประชาคมอาเซียนเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้มีสมรรถนะ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพสามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระ

2. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกริเริ่มได้อย่างกว้างขวาง เน้นสมรรถนะเฉพาะด้านด้วยการปฏิบัติจริง สามารถเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียน สะสมผลการเรียน เทียบความรู้และประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ

3. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน

4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับสภาพยุทธศาสตร์ของภูมิภาค เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2558, หน้า 2) อธิบายถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในงานอาชีพสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ สามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในงานอาชีพไปปฏิบัติงานอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เลือกวิถีการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน สร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติ
2. เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพ มีทักษะในการจัดการและพัฒนาอาชีพ ให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
3. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในวิชาชีพที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
4. เพื่อให้เป็นผู้พฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน การต่อต้านความรุนแรงและสารเสพติด มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่น และประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีจิตสำนึกด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี
5. เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เหมาะสมกับงานอาชีพ
6. เพื่อให้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศและโลก มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2558) อธิบายถึงหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร ดังนี้

การเรียนการสอน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้ทุกวิธีเรียนที่กำหนด และนำผลการเรียนแต่ละวิธีมาประเมินผลร่วมกันได้ สามารถเทียบโอนผลการเรียนและขอเทียบความรู้และประสบการณ์ได้

2. การจัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในวิธีการและการดำเนินงาน มีทักษะการปฏิบัติงานในขอบเขตสำคัญและบริบทต่างๆ ที่สัมพันธ์กันซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานประจำ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะไปสู่บริบทใหม่ สามารถให้คำแนะนำแก้ปัญหาเฉพาะด้านและรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีส่วนร่วมในคณะทำงานหรือมีการประสานงานกลุ่ม รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน

การจัดการศึกษาและเวลาเรียน การจัดการศึกษาในระบบปกติ ใช้ระยะเวลา 3 ปี การศึกษา การจัดเวลาเรียนให้ดำเนินการ ดังนี้

1. ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติหรือระบบทวิภาค ภาคเรียนละ 18 สัปดาห์ โดยมีเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิตตามที่กำหนดและสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันอาจเปิดสอนภาคเรียนฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร

2. การเรียนในระบบชั้นเรียน ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเปิดทำการสอนคาบละ 60 นาที

หน่วยกิต ให้มีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 103 หน่วยกิต การคิดหน่วยกิตถือเกณฑ์ ดังนี้

1. รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปราย ไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต

2. รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการทดลองหรือฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 36 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต

3. รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงฝึกงานหรือภาคสนามไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต

4. รายวิชาที่ใช้ในการศึกษาระบบทวิภาคี ไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต

5. การฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการหรือแหล่งวิทยาการ ไม่น้อยกว่า 320 ชั่วโมง เท่ากับ 4 หน่วยกิต

6. การทำโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต

โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 แบ่งเป็น 3 หมวดวิชา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

1. หมวดวิชาทักษะชีวิต ประกอบด้วยกลุ่มวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ เห็นคุณค่าของตนเองและการพัฒนาตน มีความใฝ่รู้ แสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่ มีความสามารถในการใช้เหตุผล การวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาและการจัดการ มีทักษะในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรม จริยธรรม มนุษยสัมพันธ์ รวมถึงความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม รวมไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต การจัดวิชาในหมวดวิชาทักษะชีวิต สามารถทำได้ในลักษณะเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการ ให้ครอบคลุมกลุ่มวิชา สังคมศึกษา กลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหมวดวิชาทักษะชีวิต

2. หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ ประกอบด้วยกลุ่มวิชาที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพ มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ แก้ไขปัญหามุ่งเน้นความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน รวมไม่น้อยกว่า 69 หน่วยกิต ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ดังนี้ (1) กลุ่มทักษะวิชาชีพพื้นฐาน (2) กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ (3) กลุ่มทักษะวิชาชีพเลือก (4) ฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ และ (5) โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ

ในการกำหนดให้เป็นสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่ง ต้องศึกษากลุ่มทักษะวิชาชีพพื้นฐาน และกลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะในสาขานั้น ๆ รวมไม่น้อยกว่า 35 หน่วยกิต นอกจากนี้ กำหนดให้มี การฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต

3. หมวดวิชาเลือกเสรี ประกอบด้วยวิชาที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและหรือทักษะวิชาชีพ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความน่าสนใจเพื่อการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อรวม ไม่น้อยกว่า 10 หน่วยกิต

4. กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตและหรือทักษะวิชาชีพ ผู้เรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ทุกภาคเรียน กิจกรรมเสริม หลักสูตรนี้ไม่นับหน่วยกิต

การยกเว้นการเรียนรายวิชาในหมวดวิชาทักษะชีวิต หมวดวิชาทักษะวิชาชีพและ หมวดวิชาเลือกเสรี สามารถทำได้โดยการเทียบโอนผลการเรียน หรือโดยการเทียบโอน ความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หน่วยกิต ตามหลักสูตร ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

การฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันภาคการผลิตและหรือภาคบริการ หลังจาก ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกหัดหรือฝึกปฏิบัติเบื้องต้นในสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันแล้วระยะเวลาหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้สัมผัสกับการปฏิบัติงานอาชีพ เครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ที่ทันสมัย และบรรยากาศ การทำงานร่วมกันส่งเสริมการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนทำได้ คิดเป็นและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเกิดความมั่นใจ และเจตคติที่ดีในการทำงานและการประกอบอาชีพอิสระ โดยการจัดฝึกประสบการณ์ ทักษะวิชาชีพต้องดำเนินการ ดังนี้

1. สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องจัดให้มีการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ ในรูปของการฝึกงานในสถานประกอบการ แหล่งวิทยาการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงาน ของรัฐ โดยใช้เวลารวมไม่น้อยกว่า 320 ชั่วโมง กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 4 หน่วยกิต กรณี สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องการเพิ่มพูนประสบการณ์ทักษะวิชาชีพสามารถ นำรายวิชาในหมวดวิชาชีพที่ตรงหรือสัมพันธ์กับลักษณะงานไปเรียนหรือฝึกในสถาน- ประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐได้ โดยใช้เวลารวมกับการฝึกประสบการณ์ ทักษะวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน

2. การตัดสินผลการเรียนและให้ระดับผลการเรียน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่น

โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ เป็นรายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า บูรณาการความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ตามความถนัดและความสนใจตั้งแต่การเลือกหัวข้อหรือเรื่องที่จะศึกษาค้นคว้า การวางแผน การกำหนดขั้นตอนการดำเนินการ การดำเนินการ การประเมินผลการจัดทำรายงาน ซึ่งอาจทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงการนั้นๆ โดยการจัดทำโครงการดังกล่าวต้องดำเนินการ ดังนี้

1. สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องจัดให้ผู้เรียนจัดทำโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่สัมพันธ์หรือสอดคล้องกับสาขาวิชา ในภาคเรียนที่ 5 และหรือภาคเรียนที่ 6 รวมจำนวน 4 หน่วยกิต ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 216 ชั่วโมง ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องจัดให้มีชั่วโมงเรียน 4 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ กรณีที่ใช้รายวิชาเดียว หากจัดให้มีโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ 2 รายวิชา คือ โครงการ 1 และ โครงการ 2 ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันจัดให้มีชั่วโมงเรียนต่อสัปดาห์ ที่เทียบเคียงกับเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น

2. การตัดสินผลการเรียนและให้ระดับผลการเรียน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่น

การเข้าเรียน ผู้เข้าเรียนต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าและมีคุณสมบัติเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2556

การประเมินผลการเรียน เน้นการประเมินสภาพจริง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2556

กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีดังนี้

1. สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ทุกภาคเรียน เพื่อพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัย การต่อต้านความรุนแรงและสารเสพติด ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์การทำงาน ปลูกฝังจิตสำนึกและเสริมสร้างการเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งการทะนุบำรุง ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม โดยการวางแผน ลงมือปฏิบัติ ประเมินผลและปรับปรุงการทำงาน ทั้งนี้สำหรับนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้เข้าร่วมกิจกรรมที่สถานประกอบการจัดขึ้น

2. การประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2556

การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประเมินผ่านรายวิชาในหมวดวิชาทักษะชีวิต หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรีตามกำหนดไว้ในหลักสูตร
2. ได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบตามโครงสร้างของหลักสูตร
3. ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 และผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

4. เข้าร่วมกิจกรรมและประเมินผ่านทุกภาคเรียน

ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2556 ลงวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2556 กำหนดคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ ประเภทวิชา และสาขาต่าง ๆ จะต้องครอบคลุมอย่างน้อย 3 ด้าน คือ

1. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ พฤติกรรม ลักษณะนิสัย และทักษะทางปัญญา

2. ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการพัฒนางาน

3. ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ สมรรถนะที่ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่วิชาชีพ

การพัฒนารายวิชาในหลักสูตร มีรายละเอียด ดังนี้

1. หมวดวิชาทักษะชีวิต สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมในแต่ละกลุ่มวิชาของหมวดวิชาทักษะชีวิต ในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ในสัดส่วนที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มวิชานั้น ๆ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหมวดวิชาทักษะชีวิต

2. หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถปรับปรุง รายละเอียดของรายวิชาในกลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ และหรือพัฒนารายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่มทักษะวิชาชีพเลือกได้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์สาขาวิชาและมาตรฐานการศึกษา วิชาชีพ สาขาวิชา ตลอดจนความต้องการของสถานประกอบการหรือสภาพยุทธศาสตร์ ของภูมิภาคเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

3. หมวดวิชาเลือกเสรี สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถพัฒนารายวิชา เพิ่มเติมได้ตามความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น หรือสภาพยุทธศาสตร์ ของภูมิภาคเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และหรือเพื่อการศึกษาต่อ

ทั้งนี้ การกำหนดรหัสวิชา จำนวนหน่วยกิตและจำนวนชั่วโมงเรียนให้เป็นไป ตามที่หลักสูตรกำหนด

การปรับปรุงแก้ไข พัฒนารายวิชา กลุ่มวิชาและการอนุมัติหลักสูตร มีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรหรือการปรับปรุงสาระสำคัญของหลักสูตรตามมาตรฐาน คุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการ- การอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา หรือสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการอาชีวศึกษา

2. การอนุมัติหลักสูตร ให้เป็นของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. การประกาศใช้หลักสูตรให้ทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

4. การพัฒนารายวิชาหรือกลุ่มวิชาเพิ่มเติม สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน สามารถดำเนินการได้ โดยต้องรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทราบ

การประกันคุณภาพหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบประกันคุณภาพไว้ให้ ชัดเจน อย่างน้อยประกอบด้วย 4 ประเด็น คือ

1. คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา
2. การบริหารหลักสูตร
3. ทรัพยากรการจัดการอาชีวศึกษา
4. ความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน

ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาและสถานศึกษา จัดให้มีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย ทุก 5 ปี

ประเภทวิชาและสาขาวิชา

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้อนุมัติหลักสูตรประกาศนียบัตร-วิชาชีพ พุทธศักราช 2556 และเพิ่มเติม พ.ศ. 2557 จำนวน 9 ประเภทวิชา 56 สาขาวิชา ซึ่งได้ประกาศใช้ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2558)

1. ประเภทวิชาอุตสาหกรรม จำนวน 20 สาขาวิชา ได้แก่ (1) สาขาวิชาช่างยนต์ (2) สาขาวิชาช่างกลโรงงาน (3) สาขาวิชาช่างเชื่อมโลหะ (4) สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง (5) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ (6) สาขาช่างก่อสร้าง (7) สาขาวิชาช่างเครื่องเรือนและตกแต่งภายใน (8) สาขาวิชาสถาปัตยกรรม (9) สาขาวิชาสำรวจ (10) สาขาวิชาช่างเขียนแบบเครื่องกล (11) สาขาวิชาช่างซ่อมบำรุง (12) สาขาวิชาช่างพิมพ์ (13) สาขาวิชาเทคนิคแว่นตาและเลนส์ (14) สาขาวิชาช่างต่อเรือ (15) สาขาวิชาโทรคมนาคม (16) สาขาวิชาโยธา (17) สาขาวิชาอุตสาหกรรมยาง (18) สาขาวิชาแมคคาทรอนิกส์ (19) สาขาวิชาเทคนิคคอมพิวเตอร์ และ (20) สาขาวิชาอุตสาหกรรมฟอกหนัง

2. ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จำนวน 8 สาขาวิชา ได้แก่ (1) สาขาวิชาบัญชี (2) สาขาวิชาการตลาด (3) สาขาวิชาการเลขานุการ (4) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (5) สาขาวิชาธุรกิจสถานพยาบาล (6) สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ (7) สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก (8) สาขาวิชาต่างประเทศ

3. ประเภทวิชาศิลปกรรม จำนวน 14 สาขาวิชา ได้แก่ (1) สาขาวิชาจิตรศิลป์ (2) สาขาวิชาการออกแบบ (3) สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม (4) สาขาวิชาศิลปกรรมเซรามิก (5) สาขาวิชาศิลปหัตถกรรมรูปพรรณและเครื่องประดับ (6) สาขาวิชาถ่ายภาพและวิดิทัศน์ (7) สาขาวิชาเทคโนโลยีศิลปกรรม (8) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิก (9) สาขาวิชา-อุตสาหกรรมเครื่องหนัง (10) สาขาวิชาเครื่องประดับอัญมณี (11) สาขาวิชาช่างทองหลวง (12) สาขาวิชาศิลปการดนตรี (13) สาขาวิชาการพิมพ์สกรีน และ (14) สาขาวิชาออกแบบ-นิเทศศิลป์

4. ประเภทวิชาคหกรรม จำนวน 5 สาขาวิชา ได้แก่ (1) สาขาวิชาแฟชั่นและสิ่งทอ (2) สาขาวิชาอาหารและโภชนา (3) สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ (4) สาขาวิชาเสริมสวย และ (5) สาขาวิชาธุรกิจคหกรรม
5. ประเภทวิชาเกษตรกรรม จำนวน 1 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาเกษตรศาสตร์
6. ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 2 สาขาวิชา ได้แก่ (1) สาขาวิชาการโรงแรม และ (2) สาขาวิชาการท่องเที่ยว
7. ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำนวน 3 สาขาวิชา ได้แก่ (1) สาขาวิชาเทคโนโลยีสิ่งทอ (2) สาขาวิชาเคมีสิ่งทอ และ (3) สาขาวิชาเทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม
8. ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 1 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

ด้านหลักสูตร

Tyler (1949, p. 79) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง สิ่ง que ผู้เรียนต้องเรียนรู้ ซึ่งทางโรงเรียนได้วางแผนและจัดให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา โดยการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีประสบการณ์

Taba (1962, p. 10) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย จุดประสงค์และจุดหมายเฉพาะ การเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

Good (1973, p. 57) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง กลุ่มรายวิชาที่จัดไว้อย่างเป็นระบบหรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับการจบการศึกษาหรือเพื่อรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาหลัก

กาญจนา คุณารักษ์ (2553, หน้า 38) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการ หรือแผน หรือข้อกำหนด อันประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรม และวัสดุอุปกรณ์ ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ โดยส่งเสริมเอ้กัตบุคคลไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ในสังคม และในโลกอย่างมีคุณภาพและอย่างมีความสุข

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, หน้า 6) กล่าวว่า หลักสูตรในความหมายที่แคบ หมายถึง วิชาที่สอน ส่วนความหมายที่กว้างของหลักสูตร คือมวลงประสบกการณั้ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม

สุเทพ อ่วมเจริญ (2556, หน้า 4) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ศาสตร์ที่เรียนรู้ เพื่อนำไปกำหนดวิถีทางที่นำไปสู่การจัดประสบกการณั้ให้ผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้

อุไร สุทธิแยม (2556, หน้า 125-126) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 2 แนวทาง ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นที่รวมของเนื้อหาวิชาที่วางแผนไว้ ในแง่นี้ หลักสูตร หมายถึง รายวิชาที่ออกแบบไว้สำหรับสอนผู้เรียน มีทั้งเนื้อหาที่เป็นความรู้ กระบวนการ และทักษะ โดยเน้นให้ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาและมีการวัดผลหลังการสอน วิธีการสอนอาจไม่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ดังนั้น ความหมายของหลักสูตรในแง่นี้เป็นความหมายอย่างแคบ เพราะคุณค่าของประสบกการณั้ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร และมีลักษณะคงที่ (static)

2. หลักสูตรเป็นประสบกการณั้ทั้งหมดที่สถานศึกษาเป็นผู้นำทางให้เกิดการเรียนรู้ ในแง่นี้ หลักสูตร ครอบคลุมถึงประสบกการณั้ทั้งหมดที่สถานศึกษาจัดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ไม่ว่าประสบกการณั้นั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของแผนที่เขียนไว้หรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ หลักสูตรจะประกอบด้วย ทั้งเนื้อหาความรู้และประสบกการณั้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา แม้ว่าประสบกการณั้นั้นจะไม่ได้วางแผนไว้ก่อนในเอกสารหลักสูตร ซึ่งเรียกว่า หลักสูตรซ่อนเร้น หรือหลักสูตรแอบแฝง (hidden curriculum)

สรุปหลักสูตร หมายถึง โครงสร้างของเนื้อหาวิชา หรือประสบกการณั้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ

ความสำคัญของหลักสูตร มีรายละเอียด ดังนี้

อุไร สุทธิแยม (2556, หน้า 127-128) กล่าวว่า การจัดการศึกษาของชาติมุ่งพัฒนาคนในชาติให้มีคุณลักษณะและศักยภาพที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคมปัจจุบันและอนาคต โดยมีหลักสูตรเป็นเสมือนพิมพ์เขียวในการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และ

แผนการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของชาติ ดังนั้น หลักสูตรจึงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า การศึกษาจะเน้นหนักไปในทางใดในด้านความรู้ ทักษะ ทศนคติ และประสบการณ์ อันจะส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ

ความสำคัญของหลักสูตร สรุปได้ดังนี้ (อุไร สุทธิแย้ม, 2556, หน้า 128)

1. เป็นแผนปฏิบัติงาน และแนวทางการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายและนโยบาย
2. เป็นแนวทางในการจัดวางแผนวิชาการ การจัดการ การบริหารการศึกษา การพัฒนาบุคลากร การจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ นวัตกรรมการเรียนการสอน
3. เป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษา เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการจัดสรรงบประมาณของรัฐให้แก่สถานศึกษา
4. เป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะอำนวยความสะดวก และควบคุมติดตามผลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ
5. เป็นเอกสารของทางราชการหรือบัญญัติของรัฐ เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ปฏิบัติตามและเข้าใจตรงกัน

ดังนั้น การศึกษาของประเทศไทย ถือว่าหลักสูตรเป็นเรื่องสำคัญ เพราะหลักสูตร จะกำหนดทิศทางของการศึกษาไทย ในการให้ความรู้ ถ่ายทอดนวัตกรรม เสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ ปลุกฝัง เจตคติ ค่านิยม การเสริมสร้างความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน และนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลการจัดการเรียนการสอน ตลอดหลักสูตร ของระดับอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็นสถานศึกษารัฐ คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาเอกชน คือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

องค์ประกอบของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Curriculum Components หรือ Curriculum Elements องค์ประกอบหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญ ที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตรสมบูรณ์ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร มีผู้เชี่ยวชาญและนักศึกษาด้านหลักสูตร หลายท่านต่างคิดรูปแบบองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ดังนี้

Tyler (1949, p. 1) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ส่วน คือ (1) จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (2) ประสิทธิภาพการเรียนรู้ (3) มวลประสบการณ์ที่ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และ (4) การประเมินผล

Taba (1962, p. 10) เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรมี 7 ส่วน คือ (1) วินิจฉัยความต้องการ (2) ตั้งวัตถุประสงค์ (3) เลือกเนื้อหา (4) จัดเนื้อหา (5) เลือกประสบการณ์ (6) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ (7) ประเมินผล

Beauchamp (1981, p. 108) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักสูตรในแง่การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ องค์ประกอบมี 4 ส่วน คือ (1) เนื้อหาสาระและวิธีการจัด (2) จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ (3) แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้สู่การเรียนการสอน และ (4) การประเมินผล

จากแนวคิดต่าง ๆ อูไร สุทธิแย้ม (2556, หน้า 138-139) ได้สรุปองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร มีดังนี้

1. หลักการ เป็นเป้าหมายปลายทางของหลักสูตร บอกให้รู้ว่าหลักสูตรนั้นจัดทำขึ้นเพื่ออะไร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากจบหลักสูตรไปแล้วจะมีคุณลักษณะอย่างไร
3. โครงสร้างเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มีระบุเฉพาะเจาะจงถึงคุณลักษณะของผู้เรียน เมื่อเรียนจบแต่ละกลุ่มวิชา และแต่ละรายวิชารวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการได้รับการลงมือปฏิบัติ
4. อัตราเวลาเรียน ระยะเวลาการจัดการเรียนการสอน แสดงการแบ่งเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละเนื้อหาความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ และเวลาโดยรวมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร เพื่อให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบกระบวนการ และมีประสิทธิภาพ
5. การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วยแนวทางหรือวิธีการวัดผลและประเมินผลว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วหรือยัง รวมถึงระยะเวลาการประเมินผล และเกณฑ์การจบหลักสูตร
6. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการให้คำแนะนำแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ให้ใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

เกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชา Taba (1962, p. 267) กล่าวถึงการเลือกเนื้อหาที่จะบรรจุไว้ในหลักสูตร ควรมีเกณฑ์ ดังนี้

1. ความเชื่อถือได้ของเนื้อหาวิชาและเป็นแก่นสารของความรู้
2. ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม
3. การครอบคลุมถึงการให้ข้อมูลกระบวนการและความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจถึงหลักการและความคิดรวบยอดได้อย่างลึกซึ้ง
4. สามารถสนองความมุ่งหมายได้หลายประการ
5. สอดคล้องกับวุฒิภาวะในการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน
6. สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า หลักสูตรควรมีการเรียงลำดับเนื้อหาความยากง่าย โดยคำนึงถึงความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดทำเนื้อหาของหลักสูตรจะต้องมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การเลือกเนื้อหามาบรรจุในหลักสูตรจะต้องมีความสอดคล้องกับวุฒิภาวะ ประสบการณ์ มีความถูกต้อง ทันสมัย และความสนใจของผู้เรียน

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

การเรียนการสอนย่อมมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้ ทุกหลักสูตรจะไม่บรรลุวัตถุประสงค์หากไม่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน ไว้ดังต่อไปนี้

สุมิตร คุณานุกร (2543, หน้า 23) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาไปตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ วิธีการสอน กิจกรรมหรืองานที่ผู้เรียนต้องการ ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ วิธีการสอน กิจกรรมหรืองานที่ผู้เรียนต้องกระทำ ดังนั้น แนวทางการจัดกิจกรรมหรือการย่อมแตกต่างกันตามสภาพและลักษณะธรรมชาติของเนื้อหาวิชา

นวลจิตต์ เขวกิรติพงษ์ (2544, หน้า 557) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือการที่ผู้สอนหาคำตอบไว้ล่วงหน้าจะทำให้ผู้เรียนทำกิจกรรมใดบ้างในขณะที่มีการเรียน

การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยคำตอบที่คิดได้นั้นจะประกอบด้วยรายการของกิจกรรมที่เรียงลำดับไว้แล้วอย่างดีพร้อมทั้งรายละเอียดแสดงให้เห็นว่าผู้สอนและผู้เรียนต้องทำอะไรบ้าง ในขณะที่มีการเรียนการสอน

อำนาจ เถาตระกูล (2546, หน้า 64-65) แบ่งลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้เรียนกับผู้สอน มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกิจกรรมนี้ผู้เรียนจะแสดงบทบาทในการเรียนการสอนมากกว่าผู้สอน เช่น การลงมือปฏิบัติจริง การทดลอง การแสดงบทบาทสมมติ

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นสำคัญ โดยกิจกรรมนี้ผู้สอนจะแสดงบทบาทในการเรียนการสอนมากกว่าผู้เรียน เช่น การสาธิต การอธิบายเรื่องราว การบรรยายเนื้อหา

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทั้งผู้เรียนและผู้สอน หรือการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยกิจกรรมนี้ผู้เรียนและผู้สอนจะแสดงบทบาทในการเรียนการสอนเท่า ๆ กัน เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนแบบวิทยาศาสตร์ กิจกรรมการเรียนการสอนแบบอนุমান

แต่เนื่องจาก “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” (2542) ซึ่งระบุชัดเจนว่าให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะถือว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงและยั่งยืน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีรายละเอียด ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 2) ให้ความหมายการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่าง ๆ อย่างหลากหลายที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเกิดการพัฒนาดนและสังคมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศชาติต่อไป

สุทธิพร คล้ายเมืองปัก (2543, หน้า 26) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมที่มีครูและนักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน โดยอาศัย สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือการเรียนรู้ที่หลากหลายรวมไปถึงเทคนิควิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสม

กับเนื้อหาวิชา และสถานการณ์ที่แตกต่างออกไป เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ทิสนา แชมมณี (2543) ได้ศึกษาและนำเสนอแนวทางให้ผู้สอนนำไปปฏิบัติ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้แนวคิดของ Dewey ในเรื่องการเรียนรู้โดยการกระทำ การเปลี่ยนบทบาทในการเรียนรู้จากผู้เรียนที่เคยเป็นผู้รับมาเป็นผู้เรียน เปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนที่เคยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้จัด ประสบการณ์การเรียนรู้ และเปลี่ยนจุดเน้นของการเรียนรู้มาอยู่ที่ผู้เรียนมากกว่าผู้สอน องค์ประกอบที่สำคัญในการออกแบบ กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ แสดงบทบาทต่าง ๆ อันเป็นการแสดงความสำคัญของผู้เรียน หรือที่เรียกว่า CIPPA ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา มีลักษณะที่เอื้ออำนวยให้ครูจัดกิจกรรมได้ตรง ตามองค์ประกอบ ดังนี้ (ทิสนา แชมมณี, 2543, หน้า 14-17)

1. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างความรู้ (construct) ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนอาชีวศึกษา ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องตามลำดับ ขั้นตอนต่าง ๆ ในขณะให้ความรู้ โดยเปลี่ยนบทบาทจากที่เคยให้ผู้เรียนจดหรือลอกตาม มาเป็นการใช้คำสั่งและคำถามในการดำเนินกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่เป็นตัวอย่างเครื่องมือหรือ การปฏิบัติงานในลักษณะต่าง ๆ เป็นข้อมูลหรือประสบการณ์ให้ผู้เรียน ได้ทำความเข้าใจ โดยผู้สอนอาจชี้แนะข้อมูลที่ควรสังเกตและวิธีการจัดระบบระเบียบ โครงสร้างความรู้ให้ เช่น ให้อธิบายแผนผังความคิดที่เขียนขึ้นตามความเข้าใจ

2. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) คือ การจัด กิจกรรมให้ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ เช่น การพูดคุยอภิปรายกับเพื่อน ผู้สอน ผู้เกี่ยวข้องกับการทำงาน

2.2 ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ออกคำสั่งให้ผู้เรียน ช่างอุตสาหกรรมสำรวจเครื่องมือที่มีอยู่ในโรงฝึกงาน

2.3 ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ออกคำสั่งให้ผู้เรียนเกษตรกรรมสังเกตลักษณะของต้นไม้

2.4 ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางด้านสื่อโสตทัศน์ วัสดุ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ให้ผู้เรียนหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

3. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวหรือกล้ามเนื้อต่าง ๆ เป็นระยะตามความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความสนใจของผู้เรียน เช่น การพิมพ์ เชื่อมโลหะ เขียนแบบ เป็นต้น

4. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการ (process skill) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการทำงาน กระบวนการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ เป็นต้น

5. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้ (application) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำความรู้ไปใช้สถานการณ์อื่น ๆ ที่หลากหลาย และได้ฝึกฝนพฤติกรรมการเรียนรู้จนเกิดเป็นความชำนาญ

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องใช้เทคนิค วิธีสอน วิธีการเรียนรู้ รูปแบบการสอนหรือกระบวนการเรียนการสอนในหลากหลายวิธี ดังที่ วัฒนาพร ระบุบุทกซ์ (2542, หน้า 101-105) กล่าวไว้ ได้แก่

1. วิธีสอนแบบเน้นปัญหา (problem-based teaching and learning)
2. วิธีสอนแบบเน้นโครงการ (project-based teaching and learning)
3. วิธีสอนแบบเน้นทักษะปฏิบัติ (skill-based teaching and learning)
4. วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการสืบสอบ (inquiry-based)
5. วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการคิด (thinking-based)
6. วิธีสอนแบบเน้นความคิดรวบยอด (concept-based)
7. วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม (group-process-based)
8. วิธีสอนแบบตั้งคำถาม (questioning-based)
9. วิธีสอนแบบโต้เถียง (debate)
10. วิธีสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ (role playing)

11. วิธีสอนแบบกรณีตัวอย่าง (case)

12. วิธีสอนแบบใช้บทเรียนแบบเรียนรู้ด้วยตัวเอง (self-learning module)

หลักการตัวบ่งชี้/วิธีการของการสอนวิธีต่าง ๆ มีดังนี้ (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2542, หน้า 101-105)

1. วิธีสอนแบบเน้นปัญหา

หลักการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสงสัย และเกิดความต้องการที่จะค้นหาคำตอบ มีโอกาสได้พบปัญหาจริง ได้คิด และวิเคราะห์คำตอบหรือวิธีแก้ปัญหา

ตัวบ่งชี้/วิธีการผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเลือกปัญหา วิเคราะห์ และแก้ปัญหา ผู้สอนต้องกระตุ้นให้ร่วมกันคิด วางแผน แก้ปัญหา หรือหาความรู้ คำตอบ ร่วมกัน โดยผู้สอนคอยแนะนำ

2. วิธีสอนแบบเน้นโครงการ

หลักการให้ผู้เรียนทำโครงการที่เกี่ยวกับเนื้อหาสำคัญหรือเรื่องที่สัมพันธ์กับการออกไปทำงานหรือที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับชีวิตจริง

ตัวบ่งชี้/วิธีการผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปราย เพื่อเลือกหัวข้อโครงการ กระบวนการ และวิธีดำเนินการสำหรับโครงการเสนอผู้สอน นำเสนอผลงานต่อชั้นเรียน และร่วมกันแสดงความคิดเห็น

3. วิธีสอนแบบเน้นทักษะปฏิบัติ

หลักการ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสาธิต ฝึกปฏิบัติเพื่อสามารถปฏิบัติ ถูกต้องตามขั้นตอนและวิธีการ

ตัวบ่งชี้/วิธีการผู้สอนจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือ รวมทั้งสาธิตวิธีการใช้ จากนั้นสาธิตการปฏิบัติทักษะทีละขั้นตอนแล้วจึงให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนสามารถปฏิบัติได้

4. วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการสืบสอบ

หลักการให้โอกาสผู้เรียนได้สืบสอบ/สืบค้นด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้ข้อมูลและความรู้ใหม่ ๆ

ตัวบ่งชี้/วิธีการผู้สอนกระตุ้นความสนใจผู้เรียนกำหนดคำถามที่ต้องการไปสืบสอบให้ผู้เรียนหาคำตอบด้วยตัวเอง โดยผู้สอนจะจัดเตรียมหนังสือ เอกสารที่จะต้องใช้ในการสืบสอบไว้ให้

5. วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการคิด

หลักการฝึกทักษะการคิดโดยมีสิ่งเร้าความสนใจ เพื่อช่วยให้คิดอย่างตั้งใจ และมีเป้าหมาย เป็นการเสริมสร้าง สติปัญญา และวิจารณญาณ

ตัวบ่งชี้/วิธีการผู้สอนสร้างความสนใจ และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกทักษะในการคิด มีโอกาสได้แสดงความคิดต่อกลุ่ม มีการอภิปรายร่วมกัน และสรุปผลร่วมกัน

6. วิธีสอนแบบเน้นความคิดรวบยอด

หลักการให้ผู้เรียนฝึกจัดกลุ่มความคิดรวบยอดของตนให้เห็นภาพรวมของความคิด และเห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดในรูปแบบต่าง ๆ

ตัวบ่งชี้/วิธีการจัดให้ผู้เรียนมีโอกาฝึกจัดกลุ่มของความคิดรวบยอด เช่น ทำผังเชื่อมโยงความคิด แผนผังวงจรแสดง ขั้นตอนต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน แผนผังก้างปลา เป็นต้น

7. วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม

หลักการผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันทำงาน มีผู้นำกลุ่ม ทุกคนมีหน้าที่จะต้องทำงานให้บรรลุ

ตัวบ่งชี้/วิธีการให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกันภายใต้การแนะนำของผู้สอนมีการวิเคราะห์กลุ่มของตนในด้านเนื้อหาที่เรียนรู้และกระบวนการทำงานร่วมกัน

8. วิธีสอนแบบตั้งคำถาม

หลักการการถามจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดการตีความ และถ่ายทอดความรู้

ตัวบ่งชี้/วิธีการผู้สอนจะต้องเลือกคำถามที่ดีเพื่อใช้ในการฝึกทักษะการคิด และช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นแก่ผู้ถามและผู้ตอบ และสามารถนำไปสู่การอภิปราย การถกเถียงเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

9. วิธีสอนแบบโต้วาที

หลักการเป็นการค้นหาคำตอบของปัญหา โดยใช้การอภิปรายกลุ่ม 2 ฝ่าย

ตัวบ่งชี้/วิธีการผู้สอนต้องเป็นผู้เสนอประเด็น เพื่อให้กลุ่มอภิปรายซึ่งสามารถจะแสดงความเห็นเชิงสนับสนุน หรือคัดค้านคำตอบที่มีผู้ตอบ จนได้ความเห็นที่เป็นเอกฉันท์ ถือเป็นคำตอบของปัญหาได้

10. วิธีสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ

หลักการเป็นการเรียนรู้ที่ใช้การแสดงบทบาทสมมติเป็นสื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วัตถุประสงค์

ตัวบ่งชี้/วิธีการพิจารณาเลือกคัดเลือกผู้เรียนที่สวมบทบาทในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงความเป็นจริง และได้แสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน แล้วให้กลุ่มนำเอาการแสดงออกต่าง ๆ นั้นมาอภิปรายให้เกิดความรู้

11. วิธีสอนแบบกรณีตัวอย่าง

หลักการเป็นวิธีช่วยให้ผู้เรียนฝึกวิธีการเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง ๆ ผู้เรียนมีโอกาสดู วิเคราะห์ และเรียนรู้จากความคิดของผู้อื่น ทำให้มีมุมมองกว้างขึ้น

ตัวบ่งชี้/วิธีการผู้สอนเลือกกรณีตัวอย่างให้เหมาะสมกับเนื้อหาซึ่งมักจะเป็นเรื่องที่มีสถานการณ์ขัดแย้งซึ่งจะช่วยกระตุ้นความคิดของผู้เรียน ผู้สอนช่วยตั้งประเด็นคำถามที่ท้าทายให้ผู้เรียนคิดทำให้เกิดการเรียนรู้

12. วิธีสอนแบบใช้บทเรียนแบบเรียนรู้ด้วยตัวเอง

หลักการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการศึกษาจากบทเรียนสำเร็จรูปด้วยตนเอง เป็นบทเรียนที่จัดเป็นหน่วยย่อยในลักษณะช่วยให้ผู้เรียนสามารถตอบสนองสิ่งเรียนได้ดี สามารถตรวจสอบการเรียนรู้ได้ทันที

ตัวบ่งชี้/วิธีการผู้สอนจะต้องคัดเลือกบทเรียนให้ตรงกับปัญหาหรือเนื้อหาที่ผู้เรียนจะต้องรู้ และมีความน่าสนใจ ผู้สอนจะต้องแนะนำวิธีการใช้บทเรียนตามขั้นตอน รวมทั้งวิธีทดสอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือการขอรับการทดสอบจากผู้สอน

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ขั้นตอนการจัด การเรียนการสอน วิธีการสอน การจัดประสบการณ์เรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียน การสอน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีคือ เมื่อจัดแล้วผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตรงตามจุดประสงค์ของการสอน ผู้สอนต้องออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อจะได้นำมาใช้แล้วเกิดผลในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ความคิดรวบยอดเพื่อจะได้นำ ผลจากการเรียนรู้ไปใช้ในการทำงานภาคปฏิบัติ และการทำงานในสถานประกอบการ

ด้านการวัดและการประเมินผล

การวัดและประเมินผลการอาชีวศึกษาเป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริงของผู้เรียน โดยที่ผู้สอนจะหาวิธีการหรือเทคนิคในการประเมินที่หลากหลายให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนและผู้เรียน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน

ความหมายของการวัดและประเมินผล ปทีป เมธาคณวุฒิ (2544, หน้า 75-76) ได้ให้ความหมาย ดังนี้

1. การวัด (measurement) หมายถึง การให้ตัวเลขกับลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนด เช่น การวัดด้วยแบบวัดที่เป็นมาตรฐาน เพื่อทำการวัดความเร็วหรือความถูกต้อง โดยแปลผลการตอบคำถามเป็นตัวเลข แล้วนำผลไปเทียบกับข้อมูลที่เป็นเกณฑ์

2. การประเมิน (evaluation) การตัดสินคุณค่าของสิ่งที่วัดตามเกณฑ์ภายในและภายนอก เช่น การใช้วิธีการหลากหลาย วัดการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างตามบริบทของระบบการศึกษาแต่ละครั้ง

วัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล ปทีป เมธาคณวุฒิ (2544, หน้า 76-77) อธิบายไว้ ดังนี้

1. เพื่อวินิจฉัยความรู้ความสามารถ ทักษะและกระบวนการ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของผู้เรียน และเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะได้เต็มตามศักยภาพ

2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับให้แก่ตัวผู้เรียนเองว่าบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้เพียงใด

3. เพื่อใช้ข้อมูลในการสรุปผลการเรียนรู้และเปรียบเทียบถึงระดับพัฒนาการของการเรียนรู้

แนวทางการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินการเรียนรู้จะบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนการสอนที่วางไว้ ควรมีแนวทาง ดังต่อไปนี้ (ปทีป เมธาคณวุฒิ, 2544, หน้า 78)

1. ต้องวัดและประเมินผลทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ และกระบวนการ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม รวมทั้งโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. วิธีการวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
3. ต้องเก็บข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผลตามความเป็นจริง และต้องประเมินผลภายใต้ข้อมูลที่มีอยู่
4. ผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจะต้องนำไปสู่การแปลผล และข้อสรุปที่สมเหตุสมผล
5. การวัดและประเมินผลต้องมีความเที่ยงตรงและเป็นธรรม ทั้งในด้านของวิธีการวัดและ โอกาสของการประเมิน

การวัดผลการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นทฤษฎี และส่วนที่เป็นปฏิบัติ โดยส่วนที่เป็นทฤษฎีจะเน้นการประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ประเมินค่า และกระบวนการคิดที่นำไปใช้ในการทำงาน ส่วนที่เป็นปฏิบัติ จะเน้นความสามารถในการทำงาน (ทักษะ) กระบวนการที่ใช้ในการทำงาน และผลผลิตที่เกิดจากการทำงานได้ตามมาตรฐาน (สมรรถนะ) ที่กำหนด แต่พบว่า การวัดและประเมินผลจะเน้นใหญ่เน้นทฤษฎี ทั้งที่จุดมุ่งหมายทางการศึกษาให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย (cognitive domain) จิตพิสัย (affective domain) และทักษะพิสัย (psychomotor domain) (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544, หน้า 79)

ประโยชน์ของการวัดและประเมินผล มีดังนี้ (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544, หน้า 80)

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน
2. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทักษะที่พึงประสงค์
3. เพื่อเป็นการรายงานผลการเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ
4. ข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผล สามารถนำไปต่อยอดในการวิจัยเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วิธีการวัดและประเมินผลเพื่อให้การวัดและประเมินผล ได้สะท้อนความสามารถของผู้เรียนผลการประเมินอาจจะได้มาจากแหล่งข้อมูลและวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544, หน้า 81-82)

1. การวัดผลและประเมินผลด้านความสามารถ
2. ชิ้นงาน ผลงาน รายงาน และกระบวนการ
3. การประเมินตนเอง

4. การสังเกตการณ์แสดงออกเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
5. การประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน
6. การสัมภาษณ์
7. บันทึกของผู้เรียน
8. การประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู
9. การวัดและประเมินผลด้านภาคปฏิบัติ
10. การประเมินกลุ่ม
11. การประเมินโดยใช้แบบทดสอบทั้งอัตนัยและปรนัย
12. แฟ้มผลงาน

จากที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผล เป็นการวัดความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน รวมถึงเป็นการวินิจฉัยและทำนายผลการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน

สาโรจน์ นิลคำ และบุญเลิศ ส่องสว่าง (2544, หน้า 345) ให้ความหมายสื่อการเรียนการสอนว่า ตัวกลางในการสื่อสารการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ผู้สอนนำมาใช้ในการบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ผู้สอนกำหนดไว้ โดยส่งไปตามช่องทางการสื่อสาร

รุ่งโรจน์ พงศ์กิจวิทุร (2550, หน้า 74) ให้ความหมายสื่อการเรียนการสอนว่า สื่อวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ และสิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางหรือเป็นตัวกลางในการเรียนการสอน สำหรับถ่ายทอดหรือส่งผ่านความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนอาชีวศึกษา มีดังนี้

ธีรศักดิ์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ (2544, หน้า 10) กล่าวว่า ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สนับสนุนให้ผู้สอนจัดสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ ผู้สอนจะต้องจัดหาสื่อ

การเรียนการสอนที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถจับต้องได้ เป็นสื่อที่ผู้เรียนจะต้องค้นคว้าด้วยตนเองมากกว่าที่ผู้สอนป้อนให้ และเน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันอันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สาโรจน์ นิลคำ และบุญเลิศ ส่องสว่าง (2544, หน้า 346-347) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาว่าสามารถแบ่งวิธีการสอนออกเป็น 2 ประเภท คือ วิธีการสอนภาคทฤษฎี และวิธีการสอนปฏิบัติ

วิธีการสอนภาคทฤษฎี คือ การสอนเนื้อหา หลักการ และวิธีการปฏิบัติ ส่วนใหญ่ผู้สอนจะใช้วิธีการบรรยาย ซึ่งการบรรยายเป็นเรื่องยากที่จะสื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ถูกต้องรวดเร็วหมดทุกคน จึงจำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนการสอนเข้าช่วย สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่การสอนภาคทฤษฎี ได้แก่ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ วัสดุการสอน สไลด์ แผนภูมิ แผนภาพ เป็นต้น วิธีการสอนภาคปฏิบัติ คือ การสอนให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับงานหรือปฏิบัติโดยตรงตามทฤษฎี หลักการที่ได้เรียนมา วิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง คือ การสาธิต การสาธิตแต่ละครั้งจะใช้ของจริง สื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยในการสาธิตได้ดีที่สุดก่อนการลงมือปฏิบัติ ได้แก่ ภาพยนตร์ วัสดุทัศน โทรทัศน์วงจรปิดคอมพิวเตอร์ มัลติมีเดีย หุ่นจำลองและของจริง โดยสื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อผู้เรียนอาชีวศึกษาหลายประการ ดังนี้ (สาโรจน์ นิลคำ และบุญเลิศ ส่องสว่าง, 2544, หน้า 347)

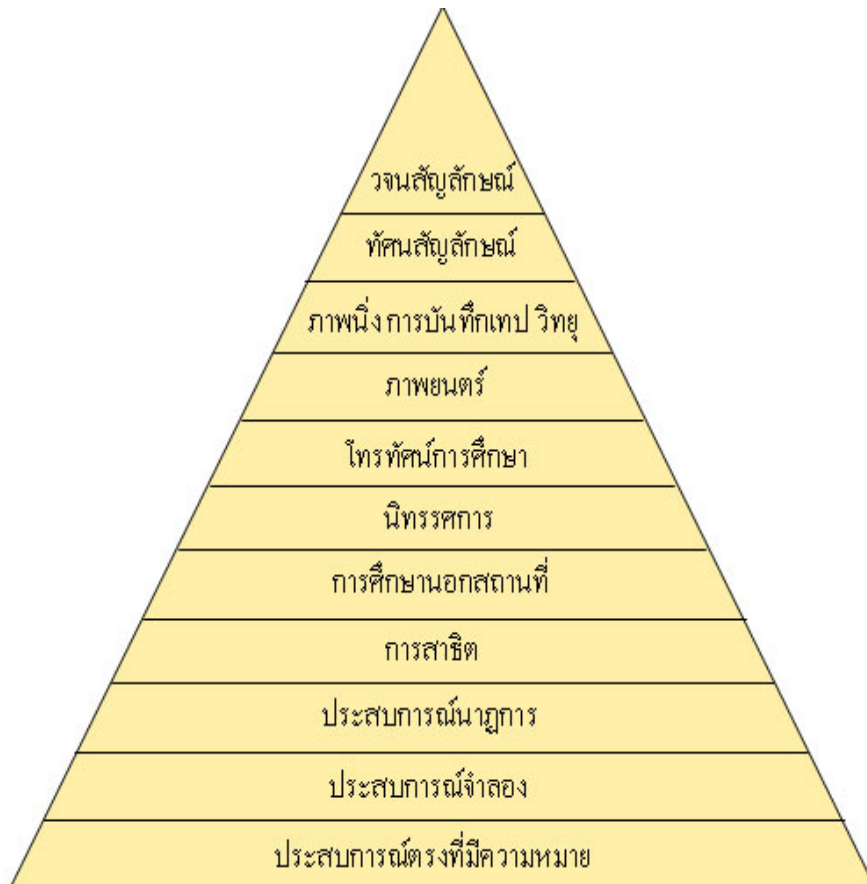
1. ให้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ เรียนรู้ได้เร็วและจำได้นาน
2. ช่วยกระตุ้นละเร้าความสนใจให้เกิดการเรียนรู้
3. สื่อการเรียนการสอนของจริงช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง
4. สื่อการเรียนการสอนสำเร็จรูปและชุดการเรียนการสอนช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานหรือภูมิหลังของผู้เรียนที่แตกต่างกัน และช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน
5. สื่อประสมช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาและประสบการณ์ที่หลากหลาย
6. วัสดุทัศนแสดงการสาธิตหรือทดลองช่วยให้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน และปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

สื่อการเรียนการสอนกับครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนช่วยอำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอน ดังนี้ (สาโรจน์ นิลคำ และบุญเลิศ ส่องสว่าง, 2544, หน้า 347)

1. ช่วยให้ครูผู้สอนดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์
2. ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้มากขึ้น
3. ช่วยให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น
4. ลดเวลาการสอนของครูผู้สอนและผู้เรียนให้มีโอกาสเรียนรู้ได้มากขึ้น
5. วิทัศน์แสดงการสาธิตหรือทดลองช่วยให้ผู้สอนต้องไม่แสดงซ้ำ
6. นำสิ่งที่มีอยู่ในสถานที่ต่างๆ มาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

ประเภทของสื่อการเรียนการสอนอาชีวศึกษา สาโรจน์ นิลคำ และบุญเลิศ ส่องสว่าง (2544, หน้า 348-350) กล่าวว่า การแบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอน นักศึกษาได้แบ่งแตกต่างกันเหตุผลและวัตถุประสงค์ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบ่งตามประสบการณ์เรียนรู้ โดย Edgar Data แบ่งสื่อการเรียนการสอนตามประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวเองในลักษณะความเป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม เรียกว่า กรวยประสบการณ์ (cone of experiences) ดังจะพิจารณาได้ ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 กรวยประสบการณ์

ที่มา. จาก “สื่อการเรียนการสอนอาชีวศึกษา” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา (หน่วยที่ 6, หน้า 348), โดย สาโรจน์ นิลคำ และบุญเลิศ ส่องสว่าง, 2544, นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จากภาพ 2 อธิบายได้ ดังนี้

1.1 ประสบการณ์ตรง เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้สัมผัสกับของจริง สถานการณ์จริง ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ซึ่งเหมาะสมกับการเรียนการสอนอาชีวศึกษามากที่สุด

1.2 ประสบการณ์จำลอง เป็นการจำลองสถานการณ์หรือวัตถุสิ่งของให้ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง เช่นฝึกขับรถยนต์จากสถานการณ์จำลอง หรือเรียนรู้ระบบการทำงานของเครื่องยนต์จากหุ่นจำลองแบบต่าง ๆ

1.3 ประสิทธิภาพนาฏการหรือการแสดง เป็นการแสดงที่จำลองสถานการณ์ด้วยการแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ อาจจัดฉากหรือสภาพแวดล้อมให้ใกล้เคียงสถานการณ์จริงหรือไม่ก็ได้

1.4 การสาธิต เป็นการแสดงหรือทำให้ดูประกอบคำอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเห็นและเรียนรู้ลำดับขั้นตอนของการกระทำนั้น ใช้ในการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการและการปฏิบัติ โดยเฉพาะการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

1.5 ทศนศึกษา เป็นการพาผู้เรียนเดินทางไปศึกษายังสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ประสบการณ์ที่นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน ผู้สอนจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดประเด็นและหลักในการสังเกต การจดบันทึก และการรายงานหลังจากรับชม

1.6 นิทรรศการ เป็นการจัดแสดงสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสารประโยชน์มากที่สุด โดยการนำประสบการณ์หลายอย่างผสมผสานกันทั้งของจริง หุ่นจำลอง การสาธิต ภาพยนตร์ วิดีทัศน์ ภาพนิ่ง เป็นต้น

1.7 ภาพยนตร์และวิทยุโทรทัศน์ เป็นประสบการณ์ที่ให้ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงที่บันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าเรื่องราวนั้นจะเกิดขึ้นที่ใด มาให้ผู้เรียนได้รับรู้

1.8 ภาพนิ่ง วิทยุ การบันทึกเสียง เป็นประสบการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้เห็นภาพได้แก่ ภาพถ่าย หรือได้ยินเสียง ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง เป็นต้น

1.9 ทศนสัญลักษณ์ เป็นประสบการณ์ที่ได้จากการเห็นกราฟิก ได้แก่ ภาพถ่ายเส้น ภาพเหมือน แผนภูมิ และภาพสัญลักษณ์อื่น ๆ เป็นต้น

1.10 วจนสัญลักษณ์ เป็นประสบการณ์ที่เกิดจากการฟังคำพูด คำบอกเล่า หรือจากการอ่าน ผู้เรียนจะต้องใช้จินตนาการแปลความหมายเอง ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามภูมิหลังของแต่ละคน

2. แบ่งตามลักษณะทางกายภาพ การแบ่งการเรียนการสอนตามลักษณะกายภาพ มีผู้แบ่งไว้เป็น 3 แบบ คือ วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 วัสดุ ประกอบด้วย

2.1.1 สื่อวัสดุที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเอง ได้แก่ ภาพเขียน ภาพวาด การ์ตูน แผนที่ ภาพถ่าย หุ่นจำลอง ของจริง

2.1.2 สื่อวัสดุที่ต้องอาศัยเครื่องมือและอุปกรณ์ช่วยในการถ่ายทอด เช่น สไลด์ फिल्मภาพยนตร์ ซีดีภาพ ซีดีเสียง เป็นต้น

2.2 อุปกรณ์ หมายถึง สื่อประเภทอุปกรณ์ที่ช่วยในการเรียนการสอน เช่น เครื่องเสียง เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ เครื่องมือ เครื่องจักร เป็นต้น

2.3 วิธีการ หมายถึง เทคนิคและวิธีการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น การสาธิต การทดลอง สถานการณ์จำลอง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งให้ผู้เรียนปฏิบัติ

3. แบ่งตามลักษณะการรับรู้ การแบ่งสื่อการเรียนการสอนตามลักษณะการรับรู้ แบ่งได้ 4 ประเภท ดังนี้

3.1 สื่อเสียง หมายถึง สื่อเสียงที่รับรู้ได้จากการฟังหรือการได้ยินเสียง ได้แก่ เครื่องขยายเสียง ซีดีและเครื่องเสียงซีดี วิทยุกระจายเสียง

3.2 สื่อทัศนะ หมายถึง สื่อภาพที่รับรู้ได้จากการมองเห็นด้วยสายตา ได้แก่ วัสดุกราฟิกและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ คอมพิวเตอร์ หุ่นจำลองและของจริง

3.3 สื่อโสตทัศน หมายถึง สื่อภาพและเสียงซึ่งรับรู้ได้จากการมองเห็น และการได้ยิน เช่น สิ่งพิมพ์หรือภาพประกอบเสียง วิดีทัศน์ ภาพยนตร์ รายการวิทยุโทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เป็นต้น

3.4 สื่อประเภทวิธีการ หมายถึง สื่อที่รับรู้ได้จากการสัมผัสด้วยการปฏิบัติ ทำกิจกรรมในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง ศึกษาค้นคว้าหรือทดลองและรายงานผล ซึ่งบางครั้งผู้เรียนได้รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า เช่น การเรียนการสอน อาชีวศึกษาทุกสาขาที่เน้นการปฏิบัติ

วิธีการเลือกสื่อการเรียนการสอน ปัจจุบันมีสื่อการเรียนการสอนจำนวนมาก จึงเป็นเรื่องยากสำหรับครูที่จะต้องพิจารณาว่าจะใช้สื่อชนิดใดก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด โดย กรมวิชาการ (2544, หน้า 178) ได้กำหนดหลักในการพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์กับหลักสูตร/เนื้อหา

1.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้งไว้

1.2 เหมาะสมกับระดับชั้น วุฒิภาวะ และความสามารถของผู้เรียน

- 1.3 ดึงดูดความสนใจ เกิดอารมณ์คล้อยตาม สร้างเจตคติที่ดี
- 1.4 มีเนื้อหาที่ถูกต้อง และเป็นจริง
- 1.5 มีระยะเวลาที่สมควร
- 1.6 ไม่ซ้ำซาก ควรมีการเปลี่ยนแปลงสื่อบ่อยๆ
- 1.7 เหมาะสมกับเวลา และสถานที่ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกที่มี
2. ความสัมพันธ์ของสื่อกับคุณภาพทางเทคนิค
 - 2.1 ส่วนประกอบมั่นคงแข็งแรง ออกแบบดี ทันสมัย
 - 2.2 สะดวกต่อการใช้งาน น้ำหนักเบา
 - 2.3 ราคามีความเหมาะสม
 - 2.4 มีความปลอดภัย
 - 2.5 เหมาะสมกับท้องถิ่น ช่อมแซมอย่างดี
3. ความสัมพันธ์กับครูผู้ใช้
 - 3.1 ครูเข้าใจคุณลักษณะ และข้อจำกัดเป็นอย่างดี
 - 3.2 ครูมีทักษะในการใช้
 - 3.3 ครูต้องรู้จักนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย
 - 3.4 ครูต้องรู้จักสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

ชวลิต แข่งทอง (ม.ป.ป., หน้า 7) ได้กล่าวถึงการเลือกสื่อการเรียนการสอนว่า การเลือกสื่อการเรียนการสอน ย่อมจะมีเทคนิคที่แตกต่างกันไปตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ลักษณะและคุณสมบัติของสื่อแต่ละประเภท กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน สถานที่ ความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือประกอบตลอดจนสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น แต่หลักการสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอก็คือ เงื่อนไขการเรียนรู้ โดย Edgar Dale ได้ให้ข้อเสนอแนะในการสื่อการเรียนการสอนไว้ ดังต่อไปนี้

1. ไม่มีวิธีการสอนหรือวัสดุประกอบการสอนชนิดใด ที่จะสามารถใช้กับผู้เรียน และบทเรียนทั่วไปได้ วิธีสอนและวัสดุประกอบการสอนแต่ละประเภทย่อมมีจุดมุ่งหมายเฉพาะของมันเอง
2. ในบทเรียนหนึ่ง ๆ ไม่ควรใช้สื่อการเรียนการสอนมากเกินไป ควรใช้เพียงแต่เท่าที่จำเป็นเท่านั้นในบางครั้งก็ไม่ควรใช้สื่ออย่างเดียวยกตลอด

3. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ควรจะต้องสอดคล้องกับบทเรียนและกระบวนการเรียนการสอน

4. สื่อการเรียนการสอนควรสร้างให้เกิดโอกาสที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเตรียมและการใช้อันก่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ไม่ลืมนำ

5. ก่อนใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้สอนควรทดลองใช้ก่อนเพื่อความแน่ใจว่าจะใช้ได้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพนอกจากนั้นยังต้องจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือประกอบให้พร้อมทุกอย่าง

ประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอน เซาวเลิศ กอบกุล (2543, หน้า 89-90) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณค่าด้านวิชาการ

1.1 ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง และเรียนรู้ได้มากกว่าการไม่ใช้สื่อการเรียนการสอน

1.2 สื่อการเรียนการสอนที่มีลักษณะที่เป็นรูปธรรมช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

1.3 ส่งเสริมความคิดและแก้ปัญหา

1.4 สื่อการเรียนการสอนสามารถให้ประสบการณ์ที่เป็นจริง ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง และจดจำได้ดีและยาวนาน

2. คุณค่าทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้

2.1 สื่อการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และต้องการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากขึ้น

2.2 สื่อการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดเป็นอย่างเดียวกัน

2.3 สื่อการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ และอยากทำกิจกรรมด้วยตนเอง

3. คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจการศึกษา

3.1 สื่อการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ช้า เรียนได้เร็วและมากขึ้น

3.2 การสอนโดยใช้สื่อการเรียนการสอนจะขจัดความสิ้นเปลือง

3.3 สื่อการเรียนการสอนช่วยประหยัดค่าพูดและเวลาของครู และช่วยประหยัดเวลาของนักเรียน ทำให้มีเวลาเหลือในการศึกษาบทเรียนอื่นต่อไป

3.4 สื่อการเรียนการสอนช่วยขจัดปัญหาเรื่องสถานที่ เวลา และระยะทาง

3.5 สื่อการเรียนการสอนช่วยลดการตกซ้ำชั้นของนักเรียนได้จำนวนมาก
รัฐกรณ์ กิดการ (2547, หน้า 78-79) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนมีประโยชน์ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือช่วยในการสอน
2. เป็นเครื่องช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. เป็นเครื่องช่วยในการจัดการเกี่ยวกับการสอน
4. เป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มคุณภาพทางการศึกษา

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือสิ่งต่างๆ รวมถึงเทคนิควิธีการที่ผู้สอนนำมาใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่วางไว้ ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องรู้จักเลือกใช้สื่อ ประเภทของสื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอน

ด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน

“ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556” (2556, หน้า 72) ระบุความหมายของครูว่า หมายถึง บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีต่างๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของภาครัฐและเอกชน คุรุสภากำหนดให้ครูเป็นหนึ่งในผู้ประกอบอาชีพทางการศึกษา ต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพและแบบแผน ดังนี้

1. มาตรฐานการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย
 - 1.1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
 - 1.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน
 - 1.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

- 1.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- 1.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- 1.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- 1.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- 1.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- 1.9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- 1.10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
- 1.11 แสวงหาและ การใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 1.12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

2. จรรยาบรรณของวิชาชีพและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ประกอบด้วย

2.1 จรรยาบรรณต่อตนเอง ครูต้องมีวินัยต่อตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจสังคมและการเมืองอยู่เสมอ โดยต้องประพฤติและละเว้นการประพฤติ ตามแบบแผนพฤติกรรมตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

2.1.1 พฤติกรรมที่พึงประสงค์

- 2.1.1.1 ประพฤติตนเหมาะสมกับสถานภาพและเป็นแบบอย่างที่ดี
- 2.1.1.2 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในการดำรงชีวิตตามประเพณี และวัฒนธรรมไทย
- 2.1.1.3 ศึกษาหาความรู้ วางแผนพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และสะสม ผลงานอย่างสม่ำเสมอ
- 2.1.1.4 ปฏิบัติงานตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จอย่างมี คุณภาพ ตามเป้าหมายที่กำหนด
- 2.1.1.5 ค้นคว้าแสวงหาและนำเทคนิคด้านวิชาชีพที่พัฒนาและก้าวหน้า เป็นที่ยอมรับมาใช้แก่ศิษย์และผู้รับบริการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์

2.1.2 พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

2.1.2.1 เกี่ยวข้องกับอบายมุขหรือสิ่งเสพติดจนขาดสติหรือแสดงกิริยาไม่สุภาพเป็นที่น่ารังเกียจในสังคม

2.1.2.2 ประพฤติผิดทางชู้สาวหรือมีประพฤติก่อความผิดทางเพศ

2.1.2.3 ขาดความรับผิดชอบ ความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่ จนเกิดความเสียหายในการปฏิบัติงานตามหน้าที่

2.1.2.4 ไม่รับรู้หรือแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ และปฏิบัติหน้าที่

2.1.2.5 ขัดขวางการพัฒนาองค์การจนเกิดความเสียหาย

2.2 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ครูต้องรักเมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ ครูผู้สอนต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัย ที่ถูกต้องดีงาม แก่ศิษย์ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ ครูจะต้องให้บริการความจริงใจ และเสมอภาค โดยไม่เรียกรับ หรือ ยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ ประพฤติและละเว้น ตามแบบแผนพฤติกรรม

2.2.1 พฤติกรรมที่พึงประสงค์

2.2.1.1 ให้คำปรึกษาที่ช่วยเหลือศิษย์และผู้รับบริการด้วยความเมตตา-กรุณาอย่างเต็มกำลังความสามารถและเสมอภาค

2.2.1.2 สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อปกป้องสิทธิเด็ก เยาวชนและผู้ด้อยโอกาส

2.2.1.3 ตั้งใจเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ศิษย์และผู้รับบริการได้รับการพัฒนาตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล

2.2.1.4 ส่งเสริมให้ศิษย์และผู้รับบริการสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากสื่ออุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

2.2.1.5 ให้ศิษย์และผู้รับบริการ มีส่วนร่วมวางแผนการเรียนรู้และเลือกวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับตนเอง

2.2.1.6 เสริมสร้างความภาคภูมิใจให้กับศิษย์และผู้รับบริการ ด้วยการรับฟังความคิดเห็น ยกย่อง ชมเชย และให้กำลังใจอย่างกัลยาณมิตร

2.2.2 พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

2.2.2.1 ลงโทษศิษย์อย่างไม่เหมาะสม

2.2.2.2 ไม่ใส่ใจไม่รับรู้ปัญหาของศิษย์หรือผู้บริการ จนเกิดผลเสียหาศิษย์หรือผู้บริการ

2.2.2.3 คู่มือเน้นหยียดหยามศิษย์หรือผู้บริการ

2.2.2.4 เปิดเผยความลับของศิษย์หรือผู้บริการ เป็นผลให้ได้รับความอับอายหรือเสื่อมเสียชื่อเสียง

2.2.2.5 จูงใจโน้มน้าว ยุยงส่งเสริมให้ศิษย์หรือผู้บริการปฏิบัติขัดต่อศีลธรรมหรือกฎระเบียบ

2.2.2.6 ชักชวน ใช้อำนาจ ศิษย์หรือผู้บริการให้จัดซื้อจัดหาสิ่งเสพติดหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข

2.2.2.7 เรียกร้องผลตอบแทนจากศิษย์หรือผู้บริการในงานตามหน้าที่ที่ต้องให้บริการ

ทิสนา แชนนี (2547, หน้า 36-37) กล่าวถึงบทบาทของครูและได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนไว้ ดังนี้

1. ในการศึกษาเกี่ยวกับการสอน ครูพึงให้ความสนใจในหลักการมิใช่สนใจที่เทคนิควิธีการเท่านั้น ครูควรทำความเข้าใจในหลักการ จำหลักการให้แม่นยำและประยุกต์หลักการนั้นในสถานการณ์ที่หลากหลาย

2. ครูพึงศึกษาแนวคิด ความเชื่อ หรือหลักการต่าง ๆ ที่มีหลากหลายและเลือกสรรที่ตนเชื่อถือ หมั่นวิเคราะห์การคิดและการกระทำของตนว่าสอดคล้องกันหรือไม่และศึกษาผลกระทบ เพื่อปรับเปลี่ยนหรือยืนยันแนวความคิด ความเชื่อมั่นต่อไป

3. ครูพึงเปิดกว้างทางการศึกษา แนวความคิด หลักการ ความเชื่อที่แตกต่างไปจากความคิดของตน และเปิดโอกาสให้ตนเองมีประสบการณ์ใหม่จากการทดลอง ปฏิบัติวิจัยอันจะนำไปสู่ทางเลือกใหม่ ๆ ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2545, หน้า 17-18) กล่าวถึงบทบาทผู้สอนในการดำเนินการตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษา ดังนี้

1. การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน การที่ผู้สอนจะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องได้รับความสนับสนุนจากผู้บริหารชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารและผู้สอนจะต้องร่วมมือกันสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมมือกันจัดการศึกษา

2. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในและนอกห้องเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ มีสื่อการสอนที่เร้าความสนใจของผู้เรียน

3. การพัฒนางานของตนเอง ผู้สอนจะต้องแสวงหาความรู้และประสบการณ์เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และ ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

4. การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร ผู้สอนต้องจัดแนวทางการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ให้สามารถเชื่อมโยงแก้ไขปัญหาท้องถิ่นได้และเน้นการปฏิบัติจริง

5. กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนทุกคนควรจะทำความเข้าใจกระจ่างชัดเจนในความหมายและลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง

พิมพันธ์ เชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2550, หน้า 23-24) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้สอนในยุคปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนบทบาทโดยเสนอบทบาท ดังนี้

1. ฝึกคิด คือสอนให้ผู้เรียนคิดเองเป็น
2. ฝึกให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้ง ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และ มีการวิจัยค้นคว้า
3. ฝึกให้ผู้เรียนบริการสังคม คือ สิ่งที่เรียนจะมีคุณค่า เมื่อได้ใช้ความรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า บุคคลที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา คือ ครูผู้สอน ซึ่งนอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่สอนแล้วยังจะต้องมีจรรยาบรรณ และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนอยู่เสมอ มีความเมตตา กรุณา อดทน ยุติธรรม มีความภาพริยบรื้อย ตรงต่อเวลา มีการพัฒนาปรับปรุงการสอนด้วยวิธีใหม่อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความสนใจเรียนเพิ่มขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

นภัสสร ค่องสกุล (2539) ศึกษาเรื่อง *ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน: กรณีศึกษาโรงเรียนสมิทธิพงษ์ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร* ผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณารายด้านมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในด้านการจัดหลักสูตรการจัดหลักสูตรงานมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านครูผู้สอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และอันดับสุดท้าย คือ ด้านจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

กรนิภา หลีกกุล (2544) ศึกษาเรื่อง *ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการให้บริการของสำนักงานบัณฑิตศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง* ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

นิตอนงค์ สุภาภิ (2548) ศึกษาเรื่อง *ความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อ โรงเรียน-เมโทรเทคโนโลยี จังหวัดเชียงใหม่* ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนมีความหวังให้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน หลักสูตรมุ่งเน้นพัฒนาทักษะด้านช่างอุตสาหกรรม มีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบ มีการจัดคาบเรียนเหมาะสมกับรายวิชา นักเรียนมีบทบาทในกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการบ้านหรือมอบหมายงานที่เหมาะสม (2) ด้านครูผู้สอน พบว่า นักเรียน

มีความคาดหวังให้ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถตรงสาขาวิชา มีวิธีการสอนที่หลากหลาย นักเรียนสามารถนำปัญหาต่าง ๆ ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาได้โดยตรง ครูผู้สอนมีการเตรียมแผนการสอนแต่ละวิชาทุกครั้ง รวมทั้งการพัฒนาสื่อประกอบการสอนสม่ำเสมอ

(3) ด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์และสื่อ พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังให้มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ห้องสมุดมีเพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้า มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เพียงพอ

(4) ด้านการวัดประเมินผล พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังให้มีการวัดผลก่อนเรียน-หลังเรียน และ (5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

ศาสตราจารย์รัง (2549) ศึกษาเรื่อง *ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ประเภทวิชาเทคโนโลยี-สารสนเทศและการสื่อสาร สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร* ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่สอนวิชาคอมพิวเตอร์ตามที่หัวหน้าสาขาจัดให้สอนใช้เอกสาร/สื่อ/อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน จัดทำแผนการสอนและเตรียมการสอนทุกครั้ง มีการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน โดยใช้วิธีสอบปากเปล่า สอบข้อเขียน สอบปฏิบัติ และตรวจผลงาน นักศึกษามีความรู้เรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและโปรแกรมด้านกราฟิก โดยใช้คอมพิวเตอร์ 1 เครื่องต่อ 1 คน นอกเหนือจากการเรียนในเวลาปกติแล้ว นักศึกษามาใช้คอมพิวเตอร์ในช่วงเวลาที่มีอาจารย์ควบคุมอยู่ และหาความรู้เพิ่มเติมโดยวิธีค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต มากกว่าจากหนังสือ ตำรา หรือ CAI

ปราณี ทรัพย์มี (2551) ศึกษาเรื่อง *ปัญหาการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรมตามทัศนะของนักเรียนและครู วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาม* ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรมตามทัศนะของนักเรียนเฉลี่ยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย รายข้อที่พบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านหลักสูตร และด้านการประเมินผล ส่วนด้านผู้เรียนและด้านผู้สอนนักเรียนมีปัญหาการเรียนอยู่ในระดับน้อย รายข้อที่พบปัญหาในระดับมาก 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านหลักสูตร คือ เนื้อหารายวิชาแต่ละภาคเรียนไม่มีความต่อเนื่อง รายวิชาที่เปิดสอนสนองความต้องการนักเรียนไม่ครบถ้วน และเนื้อหาภาคปฏิบัติมีน้อยเกินไป ด้านผู้เรียน คือ ครูผู้สอนใช้วิธีการบรรยายอย่างเดียวบรรยายเร็ว

และขาดการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์เนื้อหาวิชาในการศึกษาค้นคว้ามีไม่เพียงพอ และอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนเก่าไม่ทันสมัย ด้านการประเมินผล คือ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบผลการประเมินแต่ละครั้งล่าช้า ข้อสอบที่ใช้การวัดผลประเมินผลไม่แน่นอน

วนิดา อธิกิจไพบูลย์ (2552) ศึกษาเรื่อง *ความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษา ต่อคุณภาพการสอนของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต* เป็นการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาต่อคุณภาพ การสอนของครูในด้านความรู้ความสามารถในการสอน การใช้สื่อ-อุปกรณ์ การวัด-ประเมินผล และจรรยาบรรณในวิชาชีพ และเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษา ต่อคุณภาพการสอนของครู จำแนกตามแผนกวิชา ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิรักษ์ เลิศวาสนา (2552) ศึกษาเรื่อง *ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนักเรียนสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยสารพัดช่าง-สมุทรปราการ* เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในด้านห้องเรียน/ห้องปฏิบัติ/โรงฝึกงาน ด้านวัสดุครุภัณฑ์ ด้านคุณภาพการบริการ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

กาญจนา สิริกุลรัตน์ (2553) ศึกษาเรื่อง *ความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาและบัณฑิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2553* ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก

กรรทมา แสงจักรวาท (2554) ศึกษาเรื่อง *การศึกษาความคาดหวังของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแจ่มใสบริหารธุรกิจ จังหวัดหนองคาย* ผลการศึกษาพบว่า การคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งด้านการฝึกงาน ด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ด้านสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนระดับประกาศนียบัตร-วิชาชีพ โดยมีความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการฝึกงานมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงคาดหวังสูงกว่าเพศชาย เมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่ศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

ธารินี พวงสุนทร (2554) ศึกษาเรื่อง *ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชา-
ธุรกิจทั่วไปสำหรับนักเรียนปีที่ 1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาพาณิชยการ
วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงห์บุรี* ผลการศึกษาพบว่า (1) ด้านหลักสูตร พบว่า เนื้อหาวิชา
ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีมาก ในขณะที่เดียวกัน จำนวนคาบเรียนมีเพียงพอกับเนื้อหาวิชา
(2) ด้านผู้สอน พบว่า ข้อจำกัดด้านเวลาเรียนส่งผลให้ผู้สอนไม่สามารถพัฒนาวิธีการจัด
การเรียนการสอนที่ผู้สอนคิดว่าเหมาะสมต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้นได้
(3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า เวลาเรียนไม่เพียงพอทำให้จัดกิจกรรมการเรียน
การสอนไม่ได้ตามที่ต้องการและผู้เรียนยังขาดการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอน
(4) ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ห้องศูนย์การเรียนรู้ด้วยตัวเอง ไม่สามารถรองรับ
ต่อความต้องการใช้งานของนักเรียน ในด้านวัสดุอุปกรณ์ในการบรรยายมีสภาพไม่เหมาะสม
ต่อความต้องการในการใช้งาน และ (5) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า นักเรียน
มีความเห็นว่าควรมีการระบุเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจนขึ้น

นรินทร์ ภักดีธารินี (2554) ศึกษาเรื่อง *ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาสายวิชาชีพ
ของนักเรียนนักศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี
เขต 1* ผลการศึกษาพบว่า นักเรียน นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาสายวิชาชีพ
โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก
ส่วนด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียน
การสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ด้านวัดผลประเมิน อยู่ในระดับปานกลาง
โดยนักเรียน นักศึกษาที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษา
สายวิชาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและนักเรียน
นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาสายวิชาชีพ
โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
นักเรียน นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาสายวิชาชีพ
ด้านกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านวัดผลประเมินผล
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนด้านหลักสูตรด้านครูผู้สอน
ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านสภาพสิ่งแวดล้อมในการเรียนมีความแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จารุวรรณ เทวกุล (2555) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีววะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในการจัดการเรียน การสอนระดับมาก คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลิกภาพ ของครูผู้สอน ด้านการวัดผลประเมินผล และระดับปานกลาง คือ ด้านการจัดบริการของ วิทยาลัย โดยที่นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพของครูผู้สอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการจัดบริการของวิทยาลัยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เรียนสาขางาน ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาหลักสูตรและด้านการจัด การเรียนการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

Romine (1974) ศึกษาเรื่อง “Student and Faculty Perception of an Effective University Instructional Climate” ผลการศึกษาพบว่า บรรยากาศการจัดการเรียนการสอน ที่ทำให้มีประสิทธิภาพ คือ

1. ด้านบุคลิกภาพของครู เป็นผู้กระตือรือร้น คล่องแคล่ว มีอารมณ์ขัน ไม่เคร่งเครียด จริงจังจนเกินไป มีความรู้ในรายวิชาที่สอน
2. ด้านการจัดและการเตรียมการเรียนการสอน มีการเตรียมเนื้อหา สื่อประกอบการเรียนการสอน ชี้แจงจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเข้าใจในรายวิชาที่สอน
3. ด้านการสอน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดค้นหาสาเหตุ ความเป็นไปของสิ่งที่เรียน มีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินกิจกรรม

4. ด้านเนื้อหา มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

5. ด้านการประเมินผล โดยการทดสอบหรือรายงาน เมื่อประเมินผลแล้วต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงสถานภาพของผู้เรียน และให้รู้สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นด้วย

Horadal (1987) ศึกษาเรื่อง “The Future of Vocational Education in Thailand toward the Year 2009 A.D. Using the Delphi Approach” สรุปประเด็นปัญหา ดังนี้

1. หลักการมีแนวโน้ม คือ สามารถนำไปประกอบอาชีพในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การเรียนด้านทฤษฎีกับปฏิบัติต้องมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

2. ด้านหลักสูตรควรเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี และพัฒนาให้สอดคล้องกับความถนัดและความต้องการของแต่ละบุคคล

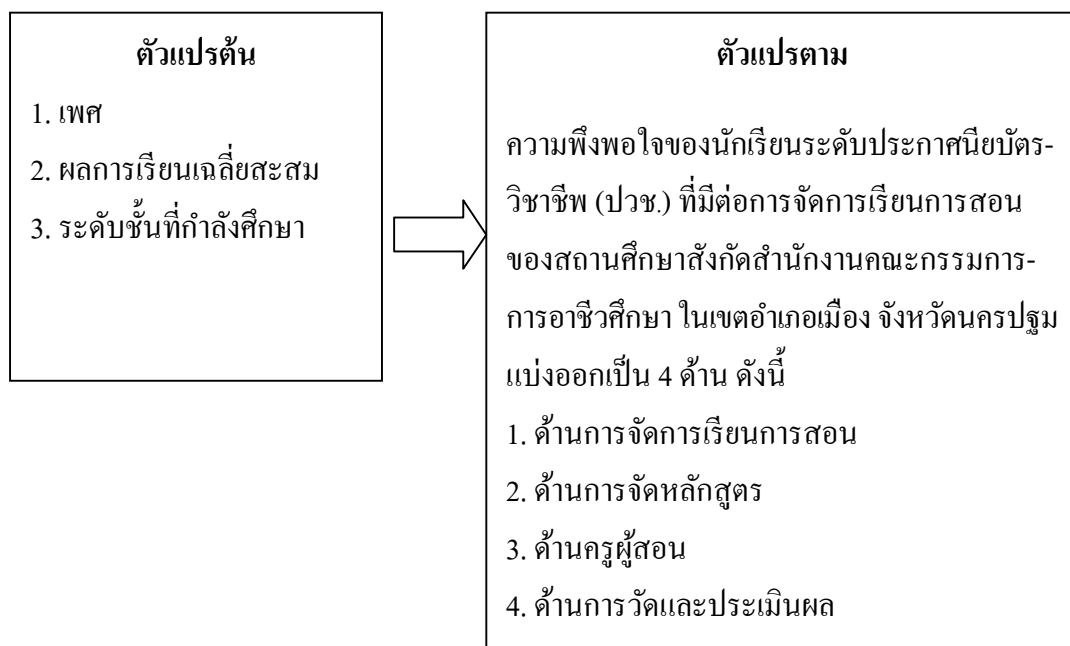
3. ผู้สอนควรมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอย่างน้อย 3 ปี และได้รับการฝึกโดยตรงในสถานประกอบการ

4. เครื่องมือ และอุปกรณ์ ควรปรับให้สอดคล้องกับหลักสูตรและลักษณะของงานในสถานประกอบการ เครื่องมือ เครื่องจักร ต้องทันสมัย

จากการศึกษาเอกสารงานและวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า ความคิดของแต่ละฝ่ายที่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ยังคงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง หลักสูตร ครูผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาผลงานด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม นั้นสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังแสดงในภาพ 3

ภาพ 3 ความสัมพันธ์ของตัวแปรการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย วิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ซึ่งได้ทราบถึงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการนำผลมาใช้เป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทำการศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2,838 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่าง-นครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัย-สารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้ ประเภทของข้อมูลเป็นข้อมูลเชิงปริมาณลักษณะเป็นแบบสอบถาม โดยผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแล้ว ประกอบไปด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ ซึ่งคำตอบเป็นแบบปลายเปิด

ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่ามี 5 ระดับของ Likert (Likert scale) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

จากนั้นกำหนดเกณฑ์ในการแปลค่าของคะแนน ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

2.50-3.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

1.00-1.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนวิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ข้อคำถามจัดตามองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนวิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นข้อคำถาม ด้านครูผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผล โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดจำนวน 40 ข้อ ให้ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงในเนื้อหา (content validity) และเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (content validity)

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นครั้งแรกให้ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจนและใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence--IOC) โดยกำหนดคะแนนไว้ ดังนี้

ถ้าเห็นว่า สอดคล้อง ให้คะแนน +1

ถ้าเห็นว่า ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0

ถ้าเห็นว่า ไม่สอดคล้อง ให้คะแนน -1

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านั้น ต้องนำมา ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหา

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ .957 โดยได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้ง 4 ด้าน ด้านการจัดการเรียนการสอนได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .705 ด้านหลักสูตรได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ .882 ด้านครูผู้สอนได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ .818 และด้านการการวัดและประเมินผลได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ .733

4. นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไขจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการเก็บข้อมูลภายในวิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 23 กรกฎาคม ถึงวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ใช้ระยะเวลา 30 วัน
2. ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาสังกัด คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งครบถ้วน และสมบูรณ์ทุกฉบับ
2. นำแบบสอบถามที่มีข้อความสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส

3. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และระดับชั้นที่กำลังศึกษา

4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยรวม แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำแนกตามเพศ วิเคราะห์โดยใช้ค่า t test

6. วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และระดับชั้นที่กำลังศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) หากมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีของ Scheffé (Scheffé's post hoc coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient)
2. หาค่าสถานภาพส่วนบุคคล ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ

3. หาค่าความคิดเห็นของนักเรียนวิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean-- M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation-- SD)

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนวิทยาลัยสารพัดช่างนครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ใช้ t test เมื่อเปรียบเทียบตัวแปรเพียง 2 ตัว แต่ถ้าเปรียบเทียบตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัว ใช้ One-way ANOVA ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะนำค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายชื่อไปทำการทดสอบโดยวิธีของ Scheffé (Scheffé's post hoc coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยมีรายละเอียดการนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียน โดยการแจกแจงค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) จำแนกตาม เพศ ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และระดับชั้นที่กำลังศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean-- M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation-- SD)

ตอนที่ 3 ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ดังข้อมูลที่ปรากฏ (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	168	49.7
หญิง	170	50.3
รวม	338	100.0
2. ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม		
ต่ำกว่า 2.00	29	8.6
2.01-3.00	196	58.0
3.01-4.00	113	33.4
รวม	338	100.0
3. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา		
ปีที่ 1	166	49.1
ปีที่ 2	100	29.6
ปีที่ 3	72	21.3
รวม	338	100.0

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.01-3.00 จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 และส่วนใหญ่งำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 49.1

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม**

ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม รายละเอียดดังข้อมูลที่ปรากฏ (ดูตาราง 2-6)

ตาราง 2

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา เป็นรายด้าน

ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.16	0.52	มาก
2. ด้านการจัดหลักสูตร	4.14	0.50	มาก
3. ด้านครูผู้สอน	4.18	0.56	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.20	0.52	มาก
รวม	4.17	0.46	มาก

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.20$) ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.18$) และด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.16$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดหลักสูตร ($\bar{X} = 4.14$)

ตาราง 3

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร-วิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ

ด้านการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ในการเรียนการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ	4.18	0.71	มาก
2. มีสื่อและเทคโนโลยีช่วยเสริมการเรียนรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหา	4.08	0.69	มาก
3. เปิดโอกาสให้ได้เลือกเรียนเนื้อหาวิชาตามความสนใจ และความต้องการของนักศึกษา	4.13	0.78	มาก
4. สอนให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ ตัดสิน แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ	4.17	0.70	มาก
5. มีแหล่งการเรียนรู้การเรียนการสอนที่หลากหลาย รูปแบบ	4.13	0.78	มาก
6. นักศึกษาได้รับการส่งเสริมให้ร่วมกิจกรรม เสริมหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม	4.18	0.68	มาก
7. มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า และการทำงานร่วมกัน	4.19	0.72	มาก
8. สอนให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการปฏิบัติงาน ในด้านต่าง ๆ	4.17	0.69	มาก
9. มีการส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรง ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติทั้งในและนอกห้องเรียน	4.30	0.72	มาก
10. ชี้แนะให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้ ทางทฤษฎีกับปฏิบัติจริง	4.11	0.73	มาก
รวม	4.16	0.52	มาก

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงทั้งทฤษฎีและปฏิบัติทั้งในและนอกห้องเรียน ($\bar{X} = 4.30$) มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.19$) และในการเรียนการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ และนักศึกษาได้รับการส่งเสริมให้ร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีสื่อและเทคโนโลยีช่วยเสริมการเรียนรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ($\bar{X} = 4.08$)

ตาราง 4

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านการจัดหลักสูตรเป็นรายข้อ

ด้านการจัดหลักสูตร	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	4.25	0.63	มาก
2. หลักสูตรสอดคล้องวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา	4.14	0.64	มาก
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร	4.10	0.70	มาก
4. เนื้อหาของหลักสูตรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคม	4.18	0.68	มาก
5. เนื้อหาของหลักสูตรเป็นความรู้ที่นักศึกษาสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้	4.19	0.66	มาก
6. การฝึกปฏิบัติการ การฝึกงานสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร	4.08	0.66	มาก
7. การจัดเนื้อหาในหลักสูตรเป็นไปตามลำดับความยากง่าย	4.05	0.70	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านการจัดหลักสูตร	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
8. เนื้อหาของหลักสูตรส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์วิชาชีพ	4.15	0.68	มาก
9. เนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของนักศึกษา	4.18	1.76	มาก
10. เนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนา และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่	4.10	0.75	มาก
รวม	4.14	0.50	มาก

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านการจัดหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.25$) เนื้อหาของหลักสูตรเป็นความรู้ที่นักศึกษาสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้ ($\bar{X} = 4.19$) และเนื้อหาของหลักสูตรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคม และเนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักศึกษา ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดเนื้อหาในหลักสูตรเป็นไปตามลำดับความยากง่าย ($\bar{X} = 4.05$)

ตาราง 5

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร-วิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน เป็นรายชื่อ

ด้านครูผู้สอน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ครูมีความตรงต่อเวลาและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.26	0.71	มาก
2. ครูได้ชี้แจง อธิบาย และสร้างความเข้าใจแก่นักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับจุดประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและการประเมินผลการเรียนอย่างชัดเจน	4.20	0.69	มาก
3. ครูดำเนินการสอนตามวัตถุประสงค์และครอบคลุม เนื้อหาวิชา	4.15	0.73	มาก
4. ครูมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ตรงตามวิชาที่สอน	4.18	0.71	มาก
5. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวิธีการสอน ที่หลากหลาย	4.10	0.78	มาก
6. ครูมีความสามารถในการถ่ายทอด จัดการเรียนการสอน เป็นขั้นตอน เหมาะสม เข้าใจง่าย	4.16	0.75	มาก
7. ครูมีการใช้สื่อการเรียนการสอน นวัตกรรม ที่น่าสนใจและเอื้อต่อการเรียนการสอน	4.19	0.77	มาก
8. ครูสอนโดยมีการสอดแทรกคุณธรรม/จริยธรรม/ จรรยาบรรณวิชาชีพ ค่านิยมที่ดี เช่น ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความพอเพียง เห็นแก่ส่วนรวม เป็นต้น	4.18	0.75	มาก
9. ครูส่งเสริมให้นักศึกษาคิด วิเคราะห์ และกล้าแสดง ความคิดเห็น	4.17	0.76	มาก
10. ครูเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ประชุมพูดคุย ให้คำแนะนำ และรับฟังข้อคิดเห็น ของนักศึกษาที่มีความแตกต่างหรือขัดแย้งกับครู	4.24	0.70	มาก
รวม	4.18	0.56	มาก

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูมีความตรงต่อเวลาและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.26$) ครูเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ประชุมพูดคุย ให้คำแนะนำ และรับฟังข้อคิดเห็นของนักศึกษาที่มีความแตกต่างหรือขัดแย้งกับครู ($\bar{X} = 4.24$) และครูได้ชี้แจง อธิบาย และสร้างความเข้าใจแก่นักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับจุดประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและการประเมินผลการเรียนอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวิธีการสอนที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.10$)

ตาราง 6

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล เป็นรายข้อ

ด้านการวัดและประเมินผล	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. มีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน	4.21	0.73	มาก
2. มีการประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อย เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน	4.17	0.74	มาก
3. การวัดและการประเมินผลการเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	4.39	0.64	มาก
4. ผู้สอนแจ้งวิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนชัดเจน	4.18	0.64	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการวัดและประเมินผล	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
5. มีการวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่องควบคู่ ไปกับการเรียนการสอน	4.23	0.69	มาก
6. การวัดผลและประเมินผลครอบคลุมการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ	4.18	0.68	มาก
7. มีการนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับ การเรียน เปลี่ยนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง	4.15	0.71	มาก
8. นำผลการประเมินมาปรับปรุงงานวิชาการ อย่างสม่ำเสมอ	4.15	0.71	มาก
9. มีการปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างสม่ำเสมอ	4.16	0.76	มาก
10. มีระบบการวัดผลประเมินผลที่รัดกุม ก่อให้เกิด ความคล่องตัวในทางปฏิบัติและยุติธรรม	4.20	0.74	มาก
รวม	4.20	0.52	มาก

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การวัดและการประเมินผลการเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 4.39$) มีการวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.23$) และมีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงและอิงพัฒนาการของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.21$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.15$)

**ตอนที่ 3 ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม**

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานภาพส่วนบุคคล กับความพึงพอใจ
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด-
นครปฐม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศโดยใช้สถิติ t test เพื่อทดสอบความแตกต่าง
และจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ยสะสมและระดับชั้นที่กำลังศึกษาใช้การวิเคราะห์
เปรียบเทียบความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) รายละเอียดดังข้อมูลที่ปรากฏ
(ดูตาราง 7-10)

ตาราง 7

**ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา จำแนกตามเพศ**

การจัดการเรียนการสอน ของสถานศึกษา	เพศ				<i>t</i>	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.14	0.54	4.19	0.49	-.793	.428
ด้านการจัดหลักสูตร	4.12	0.52	4.16	0.47	-.893	.372
ด้านครูผู้สอน	4.17	0.59	4.20	0.53	-.357	.721
ด้านการวัดและประเมินผล	4.18	0.55	4.23	0.49	-.961	.337
รวม	4.15	0.49	4.19	0.44	-.839	.402

$p \leq .05$

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดหลักสูตร ด้านครูผู้สอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 8

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านการจัดการเรียนการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	1.21	2	0.61	2.25	0.106
ภายในกลุ่ม	90.41	335	0.27		
รวม	91.63	337			
ด้านการจัดหลักสูตร					
ระหว่างกลุ่ม	0.95	2	0.47	1.90	0.150
ภายในกลุ่ม	83.49	335	0.24		
รวม	84.44	337			
ด้านครูผู้สอน					
ระหว่างกลุ่ม	2.02	2	1.01	3.18	0.042*
ภายในกลุ่ม	106.13	335	0.31		
รวม	108.15	337			
ด้านการวัดและประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	0.87	2	0.43	1.58	0.206
ภายในกลุ่ม	92.11	335	0.27		
รวม	92.98	337			

ตาราง 8 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
โดยภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	1.13	2	0.56	2.62	0.074
ภายในกลุ่ม	72.62	335	0.21		
รวม	73.76	337			

* $p \leq .05$

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านครูผู้สอน ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และโดยภาพรวมไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 9

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม เป็นรายคู่

ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 2.00	2.01-3.00	3.01-4.00
		2.17	1.89	1.97
ต่ำกว่า 2.00	2.17		-	-
2.01-3.00	1.89			*
3.01-4.00	1.97			

* $p \leq .05$

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.01-3.00 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาด้านครูผู้สอน ต่างกับนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 3.01-4.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 3.01-4.00 มีความพึงพอใจมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียน 2.01-3.00 ส่วนระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 10

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา จำแนกตามระดับชั้นที่กำลังศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านการจัดการเรียนการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	1.25	2	0.62	2.32	0.100
ภายในกลุ่ม	90.37	335	0.7		
รวม	91.63	337			
ด้านการจัดหลักสูตร					
ระหว่างกลุ่ม	1.60	2	0.80	3.25	0.040*
ภายในกลุ่ม	82.83	335	0.24		
รวม	84.44	337			
ด้านครูผู้สอน					
ระหว่างกลุ่ม	0.60	2	0.30	0.94	0.392
ภายในกลุ่ม	107.55	335	0.32		
รวม	108.15	337			
ด้านการวัดและประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	1.12	2	0.56	2.05	0.129
ภายในกลุ่ม	91.86	335	0.27		
รวม	92.98	337			

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
โดยภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	1.02	2	0.51	2.36	0.096
ภายในกลุ่ม	72.73	335	0.21		
รวม	73.76	337			

* $p \leq .05$

จากตาราง 10 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผล และโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffé ดังข้อมูลที่ปรากฏ (ดูตาราง 11)

ตาราง 11

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาด้านการจัดหลักสูตร จำแนกตามระดับชั้นที่กำลังศึกษา เป็นรายคู่

ระดับชั้นที่กำลังศึกษา	$\bar{X}$	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3
		4.15	4.22	4.02
ปีที่ 1	4.15		-	-
ปีที่ 2	4.22			*
ปีที่ 3	4.02			

* $p \leq .05$

จากตาราง 11 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาด้านการจัดหลักสูตร ต่างกับนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจมากกว่านักเรียนระดับชั้นปีที่ 3

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 2,838 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย โดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ประกอบด้วย ข้อคำถามแบบเลือกตอบ (check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean-- M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation-- SD) การทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ t test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะนำไปเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffé

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร

ด้านครูผู้สอน และด้านการวัดและประเมินผล เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยจำแนกตามตัวแปรเพศ ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสม ระดับชั้นที่กำลังศึกษา สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.01-3.00 และส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 1

2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านครูผู้สอน และด้านการจัดหลักสูตร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ

2.1 ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การวัด และการประเมินผลการเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา มีการวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน และมีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน ตามลำดับ

2.2 ด้านครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูมีความตรงต่อเวลา และเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ประชุมพูดคุย ให้คำแนะนำ และรับฟังข้อคิดเห็นของนักศึกษาที่มีความแตกต่างหรือขัดแย้งกับครู และครู ได้ชี้แจง อธิบาย และสร้างความเข้าใจแก่นักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับจุดประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและการประเมินผลการเรียนอย่างชัดเจน ตามลำดับ

2.3 ด้านการจัดหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หลักสูตร สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เนื้อหาของหลักสูตรเป็นความรู้ที่นักศึกษาสามารถ

นำไปใช้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้ และเนื้อหาของหลักสูตรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคม และเนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักศึกษา ตามลำดับ

2.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งในและนอกห้องเรียน มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและการทำงานร่วมกัน และในการเรียนการสอน สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ และนักศึกษาได้รับการส่งเสริมให้ร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม ตามลำดับ

3. การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ

3.1 นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดหลักสูตร ด้านครูผู้สอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ย-สะสมต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านครูผู้สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดหลักสูตร ด้านครูผู้สอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. ที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านการจัดหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ-การอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา เป็นรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า มีการส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงทั้งทฤษฎี และปฏิบัติทั้งในและนอกห้องเรียน หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครูมีความตรงต่อเวลาและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การวัดและการประเมินผลการเรียน สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา มีการวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการเรียน การสอน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปราณี ทรัพย์มี (2551) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการเรียน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรมตามทัศนะของนักเรียนและครู วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม โดยศึกษาจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านหลักสูตร ด้านการประเมินผล ด้านผู้สอน และด้านผู้เรียน ผลการศึกษาว่า ด้านผู้เรียน และด้านผู้สอนนักเรียนมีปัญหาการเรียนอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จารุวรรณ เทวกุล (2555) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีววะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในการจัดการเรียน การสอนระดับมาก คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผล ประเมินผล และนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทร์ ภักดีธารินี (2554) ศึกษา เรื่อง ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาสายวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาสายวิชาชีพ ด้านครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก

2. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัด

การเรียนการสอน ด้านการจัดหลักสูตร ด้านครูผู้สอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะในการจัดเรียนการสอน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะว่า การที่บุคคลจะเรียนรู้หรือมีพัฒนาการและความเจริญงอกงามนั้น บุคคลจะต้องอยู่ในสภาวะพึงพอใจสุขใจเป็นเบื้องต้น ดังนั้น เพศจึงไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน การที่นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะทุกคนมีความต้องการ พัฒนาตนเองทางด้านการศึกษาเหมือนกัน และในการจัดการเรียนการสอนที่จะให้ผู้เรียน เกิดความพึงพอใจและประสบผลสำเร็จในการเรียนนั้น ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความพร้อม และความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับ Maslow (1954) ที่กล่าวเกี่ยวกับ พฤติกรรมมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิดของตนเอง

3. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะผลการเรียน คือ สิ่งสะท้อนให้เห็นถึง กระบวนการสอนของครูผู้สอนได้อย่างชัดเจน และผลการเรียนถือเป็นตัวแปรสำคัญ ในการสื่อถึงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาทั้งกระบวนการ สอดคล้องกับแนวคิดของ อุไร สุทธิแย้ม (2556, หน้า 102) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบหลัก ของการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาบรรลุ เป้าหมายตามต้องการสามารถสนองตอบความต้องการของบุคคล นั่นคือ ครูผู้สอนเป็นปัจจัย สำคัญในการจัดการด้านวิชาชีพ ซึ่งนอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่สอนแล้ว ยังจะต้องมีจรรยาบรรณและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนอยู่เสมอ มีความเมตตากรุณา อดทน ยุติธรรม มีความสุภาพเรียบร้อย ตรงต่อเวลา มีการพัฒนาปรับปรุงการสอนด้วย วิธีใหม่อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความสนใจเรียนเพิ่มขึ้น ดังนั้น ครูผู้สอนจึงเป็นเหมือนพลังขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อผลการเรียนของนักศึกษาได้ทั้ง ทางบวกและทางลบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทร์ ภักดีธารินี (2554) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาสายวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาสายวิชาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านหลักสูตรด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านสภาพสิ่งแวดล้อมในการเรียนมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน

4. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เพราะระดับชั้นที่กำลังศึกษาของนักเรียนแต่ละคน หมายถึง ประสบการณ์ที่สะสมมาของนักเรียนที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา นักเรียนที่อยู่ระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน ระยะเวลาที่ได้รับประสบการณ์ย่อมแตกต่างกัน นอกจากนี้ หลักสูตรก็ถือว่าเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า การศึกษาจะเน้นหนักไปในทางใด ในด้านความรู้ ทักษะ ทศนคติ และประสบการณ์อันจะส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ (อุไร สุทธิแย้ม, 2556, หน้า 127-128)

ดังนั้น หลักสูตรจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย นภัสสร ค่องสกุล (2539) ศึกษาเรื่อง *ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน: กรณีศึกษา โรงเรียนสมิทธิพงษ์ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร* ผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณารายด้านมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในการจัดหลักสูตรการจัดหลักสูตรงานมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานในส่วนของตนเอง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังในมิติต่าง ๆ ที่กว้างและครอบคลุมมากขึ้น
2. ควรทำการศึกษาพฤติกรรมการศึกษาของนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

บรรณานุกรม

- กรนิภา หลีกกุล. (2544). ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการให้บริการของสำนักงานบัณฑิตศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กรมวิชาการ. (2544). รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นครูเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรรติมา แสงจักรวาล. (2554). การศึกษาความคาดหวังของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนjemส์บริหารธุรกิจ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2556). ปรัชญาการอาชีวศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ศูนย์ผลิตตำราเรียน.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2553). พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 4). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กาญจนา สิริกุลรัตน์. (2553). รายงานการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาและบัณฑิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2553. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556. (2556). ราชกิจจานุเบกษา, 130(ตอนพิเศษ 130ง), 72-74.
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 8/2559 เรื่อง การบริหารจัดการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน. (2559). ราชกิจจานุเบกษา, 133(42ง), 3-4.
- จารุวรรณ เทวกุล. (2555). ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีววะเชิงเทรา. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จิรประภา เอี้ยวเจริญ. (2550). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน
นิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์-
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชวลิต แข่งทอง. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, สำนักพัฒนา-
เทคนิคศึกษา.
- เชาวเลิศ กอบกุล. (2543). นวัตกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิมิตบุตร.
- ทิสนา แคมมณี. (2543). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโมเดลชิปปา.
วารสารวิชาการ, 2(5), 14-17.
- ทิสนา แคมมณี. (2547). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ธารินี พวงสุนทร. (2554). ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาธุรกิจทั่วไป
สำหรับนักเรียนปีที่ 1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาพาณิชยการ
วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย-
เกษตรศาสตร์.
- ธีรศักดิ์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ. (2544). จัดการสื่อเพื่อการปฏิรูป. วารสารวิชาการ, 4(6), 9-11.
- นภัสสร ค่องสกุล. (2539). ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน: กรณีศึกษา
โรงเรียนสมิทธิพงษ์ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร-
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นรินทร์ ภัคดีธารินี. (2554). ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาสายวิชาชีพของนักเรียน
นักศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- นวลจิตต์ เชาวีร์ติพงศ์. (2544). การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีวศึกษา. ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา (หน่วยที่ 5).
นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- นิตอนงค์ สุภาณี. (2548). *ความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนเมโทรเทคโนโลยี จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย-เชียงใหม่.*
- บรรเลง ศรีนิล, ชีรวุฒิ บุญยโสภณ, สบสันต์ อุดกฤษฎ์ และปิยชาติ โชคพิพัฒน์. (2548). *รายงานการวิจัยเส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.*
- ปทีป เมธาคณวุฒิ. (2544). *การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ปราณี ทรัพย์มี. (2551). *ปัญหาการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม ตามทัศนะของนักเรียนและครู วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ปริญญญา จเรรัชต์, วิโรจน์ ฤทธิ์ฤทัย, อานุกาฬ เสี่ยงสาย และแพรวพรรณ ชูช่วย. (2546). *ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้ใส่สปีดสัตว์เพื่อการจำหน่าย. กันยายน 10 เมษายน 2560, จาก <http://www.did.go.th/training/satisfy.doc>*
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). *การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.*
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา, 116(74ก), 1-23.*
- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. (2551). *ราชกิจจานุเบกษา, 125(43ก), 1-24.*
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, นวลลออ แสงสุข, สุวพิชชา ประสิทธิ์ชัยกิจ, ผ่องพรรณ สิทธิชัย และนิศารัตน์ หวานชะเอม. (2556). *ปรัชญาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- พิมพ์พันธ์ เฉลิมคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2550). *ทักษะ 5c เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- รัฐกรณ์ คิดการ. (2547). *เทคโนโลยีการศึกษา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ-นครราชสีมา, คณะครุศาสตร์.*

- รุ่งโรจน์ พงศ์กิจวิทุร. (2550). เทคโนโลยีการศึกษา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ-
นครราชสีมา, คณะครุศาสตร์.
- วนิดา อธิกิจไพบูลย์. (2552). ความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษา ต่อคุณภาพการสอน
ของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัฒนาพร กระจับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แอล ที.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ ผู้ความเป็นพลเมืองดี.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อาร์ แอนด์ ปรีนซ์.
- สง่า ภู่นรงค์. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการ
อำเภอตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และความพึงพอใจของ
ข้าราชการ สำนักงานศึกษาธิการในเขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สาคร พิทักษ์ธารง. (2549). ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสาร สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต,
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สายจิตร สุขสงวน. (2546). พฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการหอสมุด
กองทัพอากาศของข้าราชการทหารอากาศ. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ-
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สาโรจน์ นิลคำ และบุญเลิศ ส่องสว่าง. (2544). สื่อการเรียนการสอนอาชีวศึกษา.
ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา (หน่วยที่ 6).
นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาค. (2558). แนวทางปฏิบัติ
การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง
มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557. กรุงเทพมหานคร:
จามจุรีโปรดักส์.

- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). *แนวปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรอาชีวศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2558). *คู่มือการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ม.ป.ป.). *ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2546). *การจัดการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2525-2561)*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2545). *การจัดกระบวนการเรียนรู้: เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- สุทธิพร คล้ายเมืองปัก. (2543). บทบาทของครูกับรูปแบบการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไป. *วารสารวิชาการ*, 3(2), 26-29.
- สุเทพ พานิชพันธุ์. (2541). *ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์-วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2556). *การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะศึกษาศาสตร์, ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน.
- สุมิตร คุณานุกร. (2543). *หลักสูตรและการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- อดุลย์ศักดิ์ สุนทรโรจน์. (2546). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อภิกัญญ์ เลิศวาสนา. (2552). *ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนักเรียนสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

อานวย เกตตระกูล. (2546). *มิติใหม่ในการพัฒนาบุคลากรอาชีวศึกษา*. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อุไร สุทธิแย้ม. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์-

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Beauchamp, G. A. (1981). *Curriculum theory* (4th ed.). Itasca, IL: F.E.

Peacock.

Bloom, B. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York:

McGraw-Hill.

Good, C. V. (Ed.). (1973). *Dictionary of education; prepared under the*

auspices of Phi Delta Kappa (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

Horadal, P. (1987). The future of vocational education in Thailand toward the year 2009 A.D. using the Delphi approach. *Dissertation Abstracts International*, 49(4), 248-A. (UMI No. 8807228)

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*. New York: Harper and Row.

Morse, N. C. (1953). *Satisfactions in the white-collar job*. Ann Arbor, MI:

University of Michigan, Institute for Social Research, Survey Research Center.

Rogers, C. (1974). *On becoming a person*. London: Constable.

Romine, S. (1974). Student and faculty perception of an effective university instructional climate. *Journal of Educational Research*, 68(4), 139-143.

Skinner, B. F. (1971). *Beyond freedom and dignity*. New York: Knopf.

Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Harcourt Brace & World.

Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The University of Chicago Press.

Wallerstein, H. (1972). *A dictionary of psychology*. Baltimore, MD: Penguin.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	นางอัมพร เอกะจัมปะกะ
วัน เดือน ปีเกิด	14 กันยายน 2506
สถานที่เกิด	จังหวัดอุบลราชธานี
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนธรรมศาลา จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 สำเร็จปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (คหกรรมศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2552
ตำแหน่งหน้าที่	
การงานปัจจุบัน	-